

Algemeen

Algemene informatie

Informatie over de rechtspersoon

<i>Bevoegd gezag nummer</i>	91092
<i>Statutaire naam</i>	Ver. voor Prot. Christelijk Voortg. Onderwijs te Sleenwijk
<i>Juridische vorm</i>	Vereniging
<i>KvK nummer</i>	40271198
<i>Webadres</i>	www.altenacollege.nl
<i>Sector</i>	Voortgezet onderwijs
<i>Samenwerkingsverband passend onderwijs</i>	Nee
<i>Vallend onder financiële verslaggeving gemeente</i>	Niet
<i>Volledige doordecentralisatie middelen gemeente</i>	Nee
<i>Sprake van personele unie</i>	Nee

Statutair adres

<i>Straatnaam</i>	Rijksstraatweg
<i>Huisnummer</i>	153
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postcode</i>	4254XD
<i>Vestigingsplaats</i>	SLEEUWIJK

Correspondentie adres

<i>Straatnaam</i>	Rijksstraatweg
<i>Huisnummer</i>	153
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postbusnummer</i>	
<i>Postcode</i>	4254XD
<i>Plaats</i>	SLEEUWIJK

Informatie over de rapportage

<i>Type jaarrekening</i>	Enkelvoudig
<i>Begindatum rapportageperiode</i>	
<i>Einddatum rapportageperiode</i>	

Contactpersoon voor deze rapportage

<i>Naam</i>	
<i>Aanhef</i>	
<i>Functie</i>	
<i>Telefoonnummer</i>	
<i>E-mailadres</i>	

Contactgegevens administratiekantoor

<i>Naam van het administratiekantoor</i>	Altena College
<i>Administratienummer van het administratiekantoor</i>	558
<i>Straatnaam</i>	Rijksstraatweg
<i>Huisnummer</i>	153
<i>Huisnummer toevoeging</i>	
<i>Postbusnummer</i>	
<i>Postcode</i>	4254XD
<i>Plaats</i>	SLEEUWIJK
<i>Naam contactpersoon</i>	RH Zonnenberg
<i>Aanhef</i>	Mevrouw
<i>Telefoonnummer</i>	0183-302944
<i>E-mailadres</i>	zb@altenacollege.nl

Gegevens accountant

<i>Naam van het accountantskantoor</i>	Van Ree Accountants
<i>Naam van de accountant</i>	J. Berkouwer

Instellingen vallend onder het bevoegd gezag, specificatie

Volgnummer	BRIN nummer	Statutaire naam rechtspersoon
1	02XS	Altena College Christelijke Scholengemeenschap voor Atheneum Havo en Mavo

Bestuursverslag

01-01-2018 t/m
31-12-2018

Managementsamenvatting

Managementsamenvatting

1. Voorwoord

De overheid geeft substantieel ruimte aan scholen om eigen beleid te formuleren. Dat vloeit voort uit de vrijheid van onderwijs die is vastgelegd in artikel 23 van de grondwet. De tegenhanger van die ruimte is dat scholen ook substantieel verantwoording af moeten leggen. Verantwoording aan de overheid in de vorm van toezicht door de onderwijsinspectie en door controle van een accountant op het financiële reilen en zeilen aan de hand van een omvangrijk controleprotocol, alsmede verantwoording aan de maatschappelijke omgeving. Scholen staan namelijk niet op een eiland, maar in een maatschappelijke omgeving en functioneren ten dienste van die omgeving.

Naar zowel de overheid als naar de maatschappelijke omgeving wordt de verantwoording met name ingevuld door de publicatie en bespreking van het Bestuursverslag, voorheen jaarverslag genoemd.

De overheid heeft regels gepubliceerd waaraan zo'n bestuursverslag minimaal moet voldoen.

Met deze regels wordt in ons bestuursverslag rekening gehouden.

In de praktijk valt ons bestuursverslag uiteen in twee delen:

- Het Inhoudelijke Jaarverslag dat vrijwel uitsluitend ingaat op de niet-financiële aspecten.

- Het Financieel Jaarverslag dat juist gaat over alle financiële aspecten.

Dit inhoudelijke jaarverslag beslaat het cursusjaar 2017-2018 met doorloop tot 1-10-2018 omdat dat de formele teldatum is in het onderwijs. Omdat plannen en uitvoeren van niet-financiële zaken in het onderwijs veel meer aan een schooljaar zijn gebonden dan aan een kalenderjaar, wordt het inhoudelijke jaarverslag gekoppeld aan een schooljaar.

Bij het afleggen van verantwoording hoort niet alleen een opsomming van resultaten en ontwikkelingen, maar ook een vergelijking met de plannen die de school heeft. Die plannen zijn tweeledig:

- De plannen voor de langere termijn zoals verwoord in het Schoolplan;

- Daarvan afgeleid de plannen voor een schooljaar.

Ten aanzien van het eerste wordt verwezen naar het Schoolplan 2013-2017 dat in 2013 formeel is vastgesteld en het Schoolplan 2018-2023 dat in 2018 formeel is vastgesteld.

Ten aanzien van het tweede wordt verwezen naar het Jaarplan 2017-2018 dat integraal is opgenomen in hoofdstuk A, met daarbij de realisatie in hoofdlijnen.

In de loop van dit jaarverslag wordt meer gedetailleerd duidelijk welke plannen zijn uitgevoerd en wat het resultaat is, alsmede welke plannen nog niet (geheel) zijn uitgevoerd.

Samengevat kan gesteld worden dat vrijwel alle plannen voor 2017-2018 zijn uitgevoerd, maar dat diverse elementen ook langjarige aandacht vereisen.

Verder kan gemeld worden dat de school zich in 2017-2018 naar beste weten heeft gehouden aan de wettelijke regels met betrekking tot het onderwijs.

Onderwijsspecifieke thema's

Beleid en uitvoering beleggen en belenen

2.1 Treasurybeleid

2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft

Er is een treasurystatuut opgesteld dat voldoet aan de eisen die daaraan gesteld worden.

Het financierings- en beleggingsbeleid is erop gericht binnen de financiële mogelijkheden van de Vereniging en de wettelijke mogelijkheden een zo hoog mogelijk rendement te verkrijgen op overtollige middelen en zo laag mogelijke rente op schulden, waarbij risico's zo goed mogelijk beheerst worden en in ieder geval beperkt blijven binnen de vastgestelde kaders.

Het statuut is volledig van toepassing voor de publieke middelen van de Vereniging. Voor de overige middelen (intern aangeduid als private middelen) van de Vereniging is dit statuut ook volledig van toepassing met als uitzondering dat het bestuur inhoudelijk in lijn met de geest van het statuut gemotiveerd af kan wijken van eisen uit de wettelijke regeling.

De school heeft Raboledencertificaten ter waarde van € 354.827,70.

Deze voldoen thans niet meer aan de eisen uit de wettelijke regeling, maar bij aankoop voldeden ze wel. Het bestuur heeft ervoor gekozen deze ledencertificaten aan te houden omdat:

- Het risico zeer gering is aangezien de Rabobank een solide systeembank is

- De waarde beperkt is gerelateerd aan het eigen vermogen; intern is het risico dus ook heel beperkt.

- Het rendement is prima

2.1.2 Uitvoering van dit beleid in de praktijk

In 2018 hebben geen mutaties in de financiële producten plaatsgevonden.

Soorten en omvang van beleggingen en belenen: 2.1.3. Informatie over uitstaande beleggingen en leningen, de aangetrokken leningen en

afgesloten derivatenovereenkomsten, waarbij:

- Een vergelijking wordt gemaakt met de gegevens van het voorgaande jaar

- Van elke belegging jaarlijks gemeld wordt op welk moment de belegging vrijvalt

- Verantwoording wordt afgelegd over het gebruik van derivaten, conform de RJO

N.v.t.

- Een rapportage over het treasurystatuut wordt opgenomen, waarin ten minste verslag gedaan wordt over het beleid en de uitvoering daarvan t.a.v. beleggen, lenen en derivaten, de soorten en omvang van de beleggingen, leningen en derivaten en de looptijden van de beleggingen, leningen en derivaten.

Er zijn slechts twee beleggingen van overtollige publieke middelen, zie hierboven.

De Raboledencertificaten hebben in beginsel een oneindige looptijd. Ze voldoen niet meer aan de eisen van de huidige regeling, maar worden toch aangehouden, zie 2.1.1.

De beleggingen bij de NWB zijn beperkt van omvang en lopen tot 29-4-2021. Het rendement was bij aanschaf goed, maar is inmiddels erg laag geworden. Omdat echter geen andere financiële producten die voldoen aan de regeling beschikbaar zijn met een hoger rendement, worden ze voorshands toch aangehouden.

De meeste overtollige middelen zijn vastgezet in depositorekeningen of staan op rendementsrekeningen. Het vastzetten is zo geschiedt dat er een regelmatig vrijvalpatroon is, zodat de school ook bij eventuele tekorten geen liquiditeitsproblemen zal krijgen.

Looptijden van de beleggingen en beleningen Zie onder Soorten en omvang van beleggingen en beleningen

Prestatieboxgelden PO/VO

2.2.15 Verantwoording besteding middelen prestatiebox
Scholen krijgen extra middelen van de overheid in het kader van de Regeling Prestatiebox VO.
In financiële zin gaat het in het jaar 2018 om € 295,- per leerling.
Voor het Altena College komt dat in 2018 neer op 1275 x € 295 = € 367.125
Wat heeft de school in 2018 gedaan aan zaken die vallen onder de Prestatiebox
Het overzicht van wat de school in 2018 heeft gedaan is geordend naar de ambities en indicatoren uit de Prestatiebox.

Ambitie 1: Leerlingen behalen goede prestaties op de kernvakken én worden breed gevormd.
Indicatoren: 1a. Gemiddeld eindcijfer (CE) voor de vakken Nederlands, Engels, Wiskunde.
1b. Percentage leerlingen dat kiest voor techniek of N-profiel/sector.

Wat heeft de school op dit terrein gedaan in 2018:

1 (i) Bovenop de standaard lessentabel corresponderend met de bekostiging zijn de volgende extra lessen in de kernvakken en voor de stimulering van de N-profielen in de lessentabel opgenomen:

- 1 les Engels in T2
  - 0.5 les wiskunde in T3
  - 1 les wiskunde in H3 en A3
  - 0.5 les wiskunde A in H4
  - 1 les Engels in H4
  - 1 les Nederlands in H5
  - 0.5 les wiskunde A in A5
  - 1 les Engels in A5
  - 1 les Nederlands in A6
  - Integrale invoering van NLT in H4, H5, A5 en A6 inclusief taakuren voor de invoering van NLT
- Totaal gaat het om 46 lessen.
In geld uitgedrukt betreft dit ongeveer € 142.000.

N.V.T.
N.V.T.
N.V.T.

Huisvesting PO
Wachtgelden PO
Segmentatie deelsectoren

Visie en besturing
Visie

3.1 Visie

3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie)

Motto: Altena College, goed voor elkaar

Missie ("Wat staat bij ons centraal?")

Op het Altena College staan centraal:

- (i) Een herkenbare christelijke identiteit;
- (ii) Zorg en aandacht voor elkaar;
- (iii) Een klimaat waarin leerlingen en personeelsleden worden gestimuleerd zichzelf te ontwikkelen in relatie tot de medemensen.
- (iv) Een overzichtelijke organisatie.

Deze missie wordt eerst globaal uitgewerkt in de Visie /Doelstellingen van de school en vervolgens in het Schoolplan.

Visie / Doelstellingen ("Wat mag je van ons verwachten")

Het Altena College is een Christelijke Scholengemeenschap uitgaande van de Vereniging voor Protestants Christelijk Voorgezet Onderwijs te Sleeuwijk en stelt zich ten doel:

a. Een werk- en leefgemeenschap te zijn waarin:

- * Het evangelie van Jezus Christus samenbindt en inspireert voor het leven en werken in de school;

* De Bijbelse normen en waarden uitgangspunt en maat zijn voor het denken en handelen;

* Personeelsleden door voorbeeldgedrag deze inspiratie, normen en waarden laten zien;

* Mensen met oprechte belangstelling omzien naar elkaar.

b. Leerlingen zo te onderwijzen, stimuleren, begeleiden en ondersteunen dat ze:

• Zich de kennis en vaardigheden eigen maken die bij hun mogelijkheden passen;

• Een diploma behalen in één of meer van de opleidingen die de school aanbiedt;

* Kritische zin hebben ontwikkeld voor de toepassing van het geleerde in hun leven.

c. Leerlingen zo te begeleiden en te stimuleren in hun groei tot een volwassen sociaal mens dat ze:

3.2. Besturing

3.2.1 Juridische structuur

Het Altena College valt onder de Vereniging voor Protestants Christelijke Voortgezet onderwijs te Sleeuwijk. Het antwoord op de vraag "van wie is de school?" is daarmee formeel gegeven, namelijk van de Vereniging.

Het lidmaatschap van de Vereniging staat open voor iedereen die de grondslag en de doelstelling van de vereniging onderschrijft.

De grondslag is in artikel 2 van de statuten als volgt beschreven:

1. Haar grondslag is het eeuwig, onveranderlijk Woord van God, de Heilige Schrift, zoals het beleden wordt in de Drie Formulieren van Enigheid.
2. Haar beginsel is dat de volksofvoeding en het volksonderwijs geheel in overeenstemming moet zijn met de in de Bijbel geopenbaarde wil van God.

De doelstelling is in artikel 3 als volgt beschreven:

1. De vereniging stelt zich ten doel werkzaam te zijn tot oprichting en instandhouding van één of meer Christelijke scholen voor Voortgezet Onderwijs.
2. Met scholen voor Voortgezet Onderwijs, al of niet opgenomen in een scholengemeenschap (artikel 19 Wet Voortgezet Onderwijs), worden bedoeld inrichtingen voor onderwijs als omschreven in artikel 5 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs.
3. Zij tracht het in lid 1 gestelde doel te verwirkelijken door het houden van vergaderingen, door het zoeken van samenwerking in alles wat tot de regionale en algemene belangen van het Christelijk onderwijs behoort en voorts met alle andere wettige middelen, welke tot het doel dienstig zijn.

In de praktijk is er één school opgericht en wordt dus één school in stand gehouden, namelijk het Altena College.

Alle leden van de vereniging bepalen formeel gezamenlijk het beleid van de vereniging en in afgeleide zin daarvan hoe de school eruit ziet en wat de school doet.

Omdat de leden voornamelijk ouders van leerlingen zijn, wordt wel gezegd dat de school "van de ouders" is. In formele zin is dat niet correct, maar inhoudelijk zit er wel een kern van waarheid in. Want via de vereniging kunnen ouders hun stem laten horen. Maar meer nog: de vereniging is de drager van de school en elk lid van de vereniging draagt de school dus een beetje mee. En ook: de school is er voor het onderwijs aan de leerlingen, aan de kinderen van de ouders dus. Er is daarbij een wisselwerking tussen de wensen van de ouders en datgene wat de school kan en wil bieden gezien de statuten en de doelstellingen.

In de praktijk van de vereniging en de school moet er een goede interne organisatie zijn. Het is immers onmogelijk dat elk individueel lid van de vereniging op elk gewenst moment invloed kan uitoefenen.

Daarom dus een goede interne organisatie die enerzijds de invloed en zeggenschap van de leden van de vereniging waarborgt en anderzijds een goed georganiseerd en slagvaardig geheel oplevert. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de inmiddels vastgestelde wetgeving waarbij drie lagen van leiding dienen te worden onderscheiden: management, bestuur en toezicht.

3.2.2 Interne organisatiestructuur

Zie voor de onderdelen management, bestuur en toezicht het verslag van het toezichthoudend bestuur.

Medezeggenschap, de MR

Conform de Wet Medezeggenschap Scholen, de WMS, zijn er twee documenten van belang bij de medezeggenschap: het medezeggenschapsstatuut en het medezeggenschapsreglement.

In het statuut zijn zaken geregeld over de samenstelling van de MR, de facilitering van de leden, de informatieverstrekking van de kant van het bestuur en de vertegenwoordiging van het bevoegd gezag in het overleg met de medezeggenschapsraad.

Naleving branchecode

3.3 Naleving branchecode

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van Governance

N.V.T.

3.3.2 Vermelding van de code goed bestuur die gehanteerd wordt

Zie Verslag Toezichthoudend orgaan

3.3.3 Vermelding van de afwijkingen van deze code en een toelichting daarop

Zie Verslag Toezichthoudend orgaan

3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld

De ledenraad is het eerste orgaan waarin het bestuur horizontaal verantwoording aflegt. De samenstelling van de ledenraad is zodanig dat daarin diverse maatschappelijke functies zijn vertegenwoordigd. Verder wordt het inhoudelijk jaarverslag op de website gepubliceerd en aangeboden aan de wethouders onderwijs van de gemeente Altena.

Rapportage van het toezichthoudend orgaan 1. Verantwoording wettelijke taken

1.1 Goedkeuring begroting, jaarrekening, bestuursverslag en strategisch meerjarenplan

Tijdens het verslagjaar 2018 heeft het toezichthoudend deel van het bestuur de begroting 2018, de meerjarenbegroting, de jaarrekening en het jaarverslag 2017, alsmede het inhoudelijk jaarverslag 2017-2018 met een doorloop tot 1-10-2018 goedgekeurd.

1.2 Naleving wettelijke voorschriften

Het toezichthoudend deel van het bestuur heeft vastgesteld dat het financieel beleid van bestuur en directie, de verwerving en de bestemming van middelen en de naleving door het bestuur van haar wettelijke taken en voorschriften voldoet aan de daaraan te stellen criteria van rechtmatigheid en doelmatigheid en voorts dat de kwaliteit van de instelling en haar maatschappelijk functioneren in de regio de goedkeuring kan wegdragen.

Voor de beoordeling van de rechtmatigheid heeft het toezichthoudend deel van het bestuur zich gebaseerd op het oordeel van de accountant bij de controle van de jaarstukken.

Voor de beoordeling van de doelmatigheid baseert het toezichthoudend deel van het bestuur zich enerzijds op het oordeel van de accountant en anderzijds op het eigen oordeel over de activiteiten van de school. Dat eigen oordeel is gebaseerd op de presentatie van de begroting en de tussentijdse rapportages met uitputting van de begroting die beide een substantiële mate van gedetailleerdheid bevatten.

Voorts is er blijkens het Formatieplan sprake van een beperkte overhead en daardoor extra inzet voor het primaire proces.

1.3 Omgang met code goed bestuur en afwijkingen daarvan

De Governancestructuur van de Vereniging en school voldoet aan de eisen van de recente wetgeving op dit terrein. Naast de wetgeving is er de code Goed bestuur van de VO-raad. Het bestuur hanteert deze code met de volgende uitzonderingen:

Uit de code, artikel 4:

Voor het aanvaarden van een al dan niet betaalde nevenfunctie door de bestuurder(s) wordt vooraf goedkeuring gevraagd aan het interne toezicht. De criteria die dienen als basis voor het interne toezicht om zijn goedkeuring aan het aanvaarden van al dan niet betaalde nevenfuncties van de bestuurder(s) te verliezen of te onthouden, worden vastgelegd in een reglement.

Afwijking: voor de uitvoerend bestuurder wordt dit wel toegepast, maar voor de toezichthoudende bestuursleden niet, omdat deze hun taak als vrijwilliger doen. Conform artikel 42 van de code melden toezichthoudende bestuursleden wel aan het toezichthoudend deel van het bestuur het aanvaarden van een hoofd- of nevenfunctie, al dan niet betaald.

Verder is in het Integriteitsbeleid onder meer het volgende vastgelegd:

Voor een bestuurslid, ledenraadslid en een lid van de schoolleiding geldt daarnaast dat hij in zijn handelen in het kader van de Vereniging en/of de school:

- dienstbaar is aan en gericht is op het belang van de Vereniging en de school;

- merkbaar is in verband met de functie die hij vervult binnen de Vereniging of de school;

- wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke

vermenging wordt vermeden;

Omgeving (internationale/nationale/regiona 3.5. Omgeving

3.5.1 Afhandeling van klachten

In 2017-2018 zijn er geen formele klachten geweest.

Er is uiteraard wel eens een situatie geweest van enige ontevredenheid bij een ouder of een leerling. Door goed onderling overleg kon dat altijd worden opgelost.

3.5.2 Belichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t.

Internationalisering

In atheneum-5 is er een werkweek met een internationaal karakter in het kader van internationalisering. Taal, cultuur en geschiedenis zijn wezenlijke en bepalende elementen in deze werkweken. In 2018 gingen de leerlingen uit Atheneum-5 naar Londen. In 2019 volgt Parijs en in 2020 Berlijn.

Omdat alle leerlingen Engels volgen en (vrijwel) alle leerlingen Frans en/of Duits in hun pakket hebben kan het taalaspect van de internationale werkweek goed ingevuld worden.

Vanaf 2012-2013 is er een samenwerking met de Freie Evangelische Schule in Lörrach in Zuid Duitsland. In het najaar bezoeken leerlingen uit Lörrach onze school en in mei vindt het tegenbezoek door onze leerlingen aan Lörrach plaats. Deze wederzijdse uitwisseling was voorbereid door enkele docenten van onze school en van de FES in Lörrach. Er is onder meer gezamenlijk gewerkt aan een project over de rivier de Rijn, omdat zowel Lörrach als Sleeuwijk aan de Rijn of een zijrivier daarvan liggen.

De leerlingen en de begeleiders hebben het beleefd als een heel leerzame en gezellige uitwisseling.

Het Altena College heeft in het verleden gekozen voor het Anglia examen om meerdere redenen. Het is in de eerste plaats toegankelijk voor alle leerlingen, want iedereen kan op het eigen niveau meedoen. Het Anglia examen is verder niet cultuurgevoelig en wordt aanbevolen door het Europees Platform. De verschillende onderdelen zijn gericht op wat er van leerlingen verwacht wordt in het vervolgonderwijs en het is goedkoper dan andere examens. Dit Engelse examen wordt op school afgenomen en is een goede voorbereiding op het examen, de Engelstalige opdrachten op het hbo of de universiteit en staat mooi op ieders CV. Het diploma van de twee hoogste niveaus geeft (in combinatie met een vwo-diploma) toegang tot universiteiten en hoge scholen in Engeland en een aantal andere landen. Het is dus een officieel erkend diploma. De afgelopen jaren hebben enkele leerlingen van het Altena College het diploma als toegangstest kunnen gebruiken voor een Engelstalige opleiding in Nederland.

De school doet al een aantal jaren mee met leerlingen uit de examen- en de voorexamenklassen. In een aantal gevallen doen ook leerlingen uit andere klassen mee. Dit zijn dan vooral leerlingen die goed zijn in Engels en voor wie de voorbereidingen op dit examen een extra uitdaging biedt buiten de reguliere lessen. De leerlingen die mee doen kunnen vrijwillig een aantal extra lessen volgen die helpen bij de voorbereiding.

Ook alle leerlingen van havo-3 en atheneum-3 nemen deel aan het Anglia-examen. Ze worden hierop gedurende een half jaar voorbereid in een extra lesuur per week. Door deze Anglia-examens krijgen leerlingen beter inzicht in het belang van Engels voor het vervolgonderwijs.

In 2017-2018 hebben voor het tweede keer ook de eerste twee leerjaren actief meegedaan aan Anglia. Zo kregen de brugklasleerlingen 10 extra lessen en deden alle leerlingen mee aan het examen.

Tot slot is in 2017-2018 voor de tweede maal Anglia aangeboden aan leerlingen van groep 8 van de basisscholen. De lessen aan de leerlingen van groep 8 worden gegeven door leerlingen van onze school die goed zijn in Engels. Deze leerlingen worden weer gecoacht door docenten van onze school. Zie ook punt 3 van het Jaarplan voor 2017-2018. Ook in 2017-2018 was dit een groot succes. Rond de 200 basisschoolleerlingen deden mee.

3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering

Voortzetting van het huidige beleid

Risicomanagement

Belangrijkste risico's en onzekerheden

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

en

4.2 Risicoprofiel

Het Altena College heeft een recent geformuleerd Strategisch beleid. Er is in de school en binnen het bestuur voldoende deskundigheid om een goed strategische beleid te ontwikkelen en uit te voeren.

Verder is er voldoende deskundigheid om de meeste operationele activiteiten uit te voeren. Op enkele terreinen waaronder ICT-systeembeheer en gebouwelijke zaken wordt voor de complexere zaken extern gekwalificeerde menskracht ingeschakeld.

De financiële positie is goed te noemen. Er zijn substantiële reserves. In 2018 was er echter ook een flink tekort en ook voor de komende jaren worden negatieve resultaten voorzien.

De financiële positie is zodanig dat deze negatieve resultaten opgevangen kunnen worden.

De school gaat opbouwend vanaf 2021 profiteren van de vereenvoudiging van de bekostiging. Definitieve bedragen zijn hierbij nog niet bekend, maar uit voorlopige kentallen blijkt dat de school er opbouwend vanaf 2021 uiteindelijk ruim € 300.000 per jaar op vooruit gaat.

Verder zullen op middellange termijn de kosten van de seniorenregeling met ongeveer

€ 100.000 per jaar gaan afnemen.

Tezamen met een strak financieel beleid moet dit binnen ongeveer 5 jaar weer leiden tot een resultaat dat minimaal 0 zal zijn.

Er is een deugdelijke systematiek van financiële rapportages per kwartaal. Deze worden volgens een jaarplanning besproken met de auditcommissie van het bestuur en daarna met het hele bestuur.

Ditzelfde geldt voor de begroting, de meerjarenbegroting en de jaarrekening.

Telkens wordt bekeken of en zo ja op welke terreinen bijsturing van beleid nodig en haalbaar is.

Er is in de school en binnen het bestuur voldoende deskundigheid om dit alles uit te voeren.

Bij het beleidsvoerend vermogen en bij de gebouwelijke situatie is sprake van een zeer beperkt risicoprofiel. Het gebouw is goed onderhouden en vrij goed geïsoleerd.

Het personeelsbestand heeft op zichzelf ook geen hoog risicoprofiel.

Er is een wat merkwaardige opbouw qua leeftijd met relatief veel ouderen en veel jongeren en weinig personeelsleden van de middengeneratie. Dat heeft tot gevolg dat er veel kosten zijn van de seniorenregeling waarbij nog een behoorlijke groep profiteert van de oude riantere bapo-regeling. Maar er zijn ook veel kosten van de ouderschapsverlofregeling.

Het ziekteverzuim is anderzijds al jaren laag, waardoor er geld wordt overgehouden op dit deel van de bekostiging.

De bekwaamheid van het personeel is ook goed te noemen evenals de sfeer onder het personeel en de betrokkenheid van een ieder. Het natuurlijk verloop is zeer laag en nauwelijks meer dan het vertrek vanwege pensioen en het minder gaan werken nadat kinderen zijn geboren.

Het enige substantiële risico wordt gevormd door de leerlingenaantallen.

Risicoprofiel

4.2. Risicoprofiel

Zie onder Belangrijkste risico's en onzekerheden

Bedrijfsvoering

5.1 Bedrijfsvoering

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke persoonlijke betekenis

Het jaar 2018 is op personeel terrein geen rustig jaar geweest. We werden geconfronteerd met het plotseling overlijden van Arie Kraaij, docent management en organisatie. Arie was een zeer gewaardeerd collega, zowel door leerlingen als door zijn collega's, die zeer goede prestaties behaalde met zijn leerlingen en daarnaast een betrokken mentor was.

Verder moest vanwege de terugloop van het aantal leerlingen van twee docenten gedwongen afscheid worden genomen middels een vaststellingsovereenkomst. Beide hebben gelukkig snel elders een passende baan in het onderwijs gevonden.

Tot slot is van één docent afscheid genomen vanwege een arbeidsconflict. Ondanks langdurige inspanning kon dit niet voorkomen worden.

Het beleid van begeleiding van nieuwe leerkrachten en van opleiden in de school is voortgezet en hebben beide tot tevredenheid gefunctioneerd.

Er is veel scholing gevolgd.

Het ziekteverzuim was relatief laag met een verzuimpercentage van 2,5% in 2017-2018 en een verzuimfrequentie van 1,3. De landelijke gemiddelden zijn 5,4% en 1,5%.

Verder is er een aanbod om eens per 5 jaar gebruik te maken van een LPO, een LeeftijdsPeriodiek Onderzoek door de Arbounie. Vrijwel iedereen maakt hiervan gebruik.

Voorts wordt de gedragscode jaarlijks onder de aandacht gebracht.

Tot slot voldoet de school aan de eisen mbt de functiemix en het actieplan Leerkracht.

Voor verdere uitvoerige informatie, zie het inhoudelijk jaarverslag 2017-2018.

5.1.2 Belichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. personeel

In hoofdstuk 5 wordt geschreven over het onderwijskundig beleid. Veel van de daar beschreven elementen hebben ook een relatie met het personeel.

Opvang en begeleiding nieuwe personeelsleden

Ook in 2017-2018 heeft de opvang en begeleiding van beginnende personeelsleden aandacht gekregen.

Beginnende personeelsleden worden vakmatig begeleid door een lid van de vakgroep. De facilitering van deze taak is structureel geregeld.

Naast de vakmatige begeleiding was er een algemene begeleiding door een ervaren docent, die hiervoor worden gefaciliteerd. Zij is klankbord, vraagbaak, vertrouwenspersoon en gespreksleider bij gezamenlijke bijeenkomsten. Deze docent was tevens schoolopleider in het kader van Opleiden in de school. Omdat bij de begeleiding van studenten dezelfde vaardigheden een rol spelen als bij het begeleiden van nieuwe personeelsleden, ligt deze combinatie voor de hand.

Voorts is aan elk nieuw benoemd personeelslid een lid van de schoolleiding verbonden die begeleidt en (mits van toepassing) een voorstel voor beoordeling maakt aan het einde van het eerste jaar.

Bij het begin van de cursus is er een introductie van alle nieuw benoemde collega's door twee leden van de schoolleiding, waarbij ook een overzicht met informatie over allerlei praktische zaken wordt uitgereikt en besproken.

Opleiden in de school

De school vond en vindt dat we iets moeten doen rond opleiden in de school. Niet alleen omdat de minister wil dat alle scholen daar iets voor geregeld hebben, maar ook omdat we denken dat van betrokkenheid bij opleiden in de school een stimulans tot pedagogisch en didactisch fris

5.3 Duurzaamheid

5.3.1 Belichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t.

Duurzaamheid

De school heeft in 2018 twee grote stappen gezet op het gebied van duurzaamheid:

- Er zijn 963 zonnepanelen geplaatst. Zie 5.1.5

- Een groot deel van de TL-verlichting is vervangen door led-verlichting. Zie ook 5.1.5.

Daarnaast scheidt de school papier en plastic van het andere afval en wordt in de lessen new (natuur en wetenschap) aandacht besteed aan duurzame landbouw en aan de afvalproblematiek.

Bij de lessen verzorging wordt aandacht besteed aan gezonde voeding en voldoende beweging.

5.1.5 Belichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar betreffende de

huisvesting

Voor, in en net na de mei- en zomervakantie van 2018 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- De pui in lokaal 028 is vervangen door aluminium en is vergroot;

- De pui van de reorruimte is vergroot;

- Er is een aparte gang naar buiten vanuit de Rijn/Maaszaal gemaakt, zodat avondsporters

- alleen van die gang gebruik hoeven maken en niet meer door de hele school hoeven;

- Enkele gedeelten van het dak zijn conform het MOP vervangen en één stuk dak (nl van het Clockhuys) is wat eerder vervangen i.v.m. de zonnepanelen;

- De regelapparatuur van de CV is conform het MOP vervangen;

- Er is onderhoudsschilderwerk gedaan;

- Er zijn 963 zonnepanelen geïnstalleerd; daarvoor staat hieronder enige nadere informatie.

Over de zonnepanelen:

In het voorjaar van 2017 is de school ingeloot voor subsidie SDE+. Die subsidie is 15 jaar van kracht voor elke geproduceerd kWh.

Er is een totaalplan gemaakt onder regie van DVEP, onze energieleverancier die een speciale afdeling heeft om scholen en andere non-profit instellingen te ondersteunen bij de realisatie van zonnepanelen.

Met deze subsidie wordt de terugverdientermijn ongeveer 10 jaar en daarmee haalbaar. Zonder de subsidie zou het meer dan 20 jaar worden.

Balans

EUR Bedragen: x 1	31-12-2018	31-12-2017
	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Materiële vaste activa	2.027.224	1.711.435
Financiële vaste activa	2.459.028	2.511.624
Totaal van vaste activa	4.486.252	4.223.059
Vlottende activa		
Vorraden		
Vorderingen	132.937	132.987
Kortlopende effecten		
Liquide middelen	1.804.864	2.757.823
Totaal van vlottende activa	1.937.801	2.890.810
Totaal van activa	6.424.053	7.113.869
Passiva		
Eigen vermogen	3.836.019	4.464.413
Voorzieningen	1.558.652	1.708.422
Langlopende schulden		
Kortlopende schulden	1.029.382	941.034
Totaal van passiva	6.424.053	7.113.869

Toelichtingen	Enkelvoudig
Aanpassing balansgegevens per 1 januari boekjaar	Nee
Toelichting aanpassing balansgegevens per 1 januari boekjaar	N.V.T.
Toelichting op de balans	De Overige vorderingen bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> Rabobank Depositorekening 8 jaar vast 200.000,00 2,2% Rabobank Depositorekening 10 jaar vast 200.000,00 2,5% Rabobank Depositorekening 12 jaar vast 200.000,00 2,8% Rabobank Depositorekening 15 jaar vast 1.250.000,00 4,0%
Gebeurtenissen na balansdatum	Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan, die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers in de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2017 t/m 31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Baten			
<i>Rijksbijdragen</i>	9.149.401	9.005.084	9.476.662
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>			0
<i>College-, cursus-, les- en examengelden</i>			
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>	13.608	13.000	13.689
<i>Overige baten</i>	302.385	290.659	334.140
Totaal baten	9.465.394	9.308.743	9.824.491
Lasten			
<i>Personeelslasten</i>	8.533.364	8.116.547	8.427.036
<i>Afschrijvingen</i>	201.314	175.000	189.740
<i>Huisvestingslasten</i>	382.952	368.726	367.047
<i>Overige lasten</i>	1.010.890	938.048	994.906
<i>Doorbetalingen aan schoolbesturen</i>			
Totaal lasten	10.128.520	9.598.321	9.978.729
<i>Saldo baten en lasten</i>	-663.126	-289.578	-154.238
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>			
<i>Financiële baten</i>	34.732	91.316	121.439
<i>Financiële lasten</i>			
Resultaat	-628.394	-198.262	-32.799
<i>Belastingen</i>			
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>			
<i>Resultaat na belastingen</i>	-628.394	-198.262	-32.799
<i>Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt</i>			
Totaal resultaat	-628.394	-198.262	-32.799

Toelichtingen

Analyse verschillen realisatie verslagjaar versus begroting
 Analyse verschillen realisatie verslagjaar versus realisatie vorig jaar

Enkelvoudig

Het resultaat over 2018 is € 628.394 negatief.
 Zie bestuursverslag.

In bovenstaand overzicht wordt het verschil berekend tussen de begroting 2018 en het werkelijke resultaat 2018. Hieruit blijkt dat door de bijstelling van de Rijksbijdragen er meer ontvangsten waren, maar hiertegenover staan ook meer Personele kosten, die niet gecompenseerd worden door het Rijk. De financiële baten zijn lager, maar dit wordt met name veroorzaakt door de koersverschillen.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Het resultaat over 2018 is € 628.394 negatief.

Dat is voor € 144.487 veroorzaakt door materiële componenten en voor € 483.908 door personele componenten.

De verwachting voor 2018 op basis van de realisatie t/m oktober was een totaal negatief resultaat van € 449.597. Dat viel uiteen in een negatief resultaat van € 48.637 bij materieel en € 400.906 negatief bij personeel.

In een schema gezet ziet het er als volgt uit:

Component\Verwachting 2018 op basis realisatie t/m oktober 2018\Realisatie t/m december 2018\Verschil

Materieel\€ 48.637\€ 144.487\€ 95.850

Personeel\€ 400.960\€ 483.908\€ 82.948

Totaal\€ 449.597\€ 628.394\€ 178.798

De verschillen tussen de verwachting op basis van de realisatie t/m oktober en de realisatie t/m december zijn als volgt verklaarbaar:

• Bij personeel wordt het verschil van € 82.948 geheel verklaard door de transitievergoeding van € 81.000 die aan mevr. Smid betaald moet worden. De feitelijke uitbetaling is eind februari 2019 geweest, maar omdat de beslissing daartoe reeds in 2018 is genomen, moet het worden meegenomen in 2018.

• Bij materieel wordt het verschil van € 95.850 verklaard door de volgende elementen:

• € 52.597 waardevermindering van de beleggingen (ic de Raboledencertificaten). Dit is een papieren kwestie omdat we deze beleggingen vanwege het goede rendement aanhouden. NB: vorig jaar was sprake van een papieren waardevermeerdering van € 33.131.

• € 36.818 PR-kosten = kosten van BOOM voor het totaal van het onderzoek, de presentatie en een groot deel van de detachering.

NB: in de cijfers t/m oktober hadden we hier ook al wat van meegenomen, maar toen was het ondergebracht bij andere posten; we hebben nu een aparte post PR gemaakt waar we alle kosten van BOOM op hebben gezet.

• € 11.494 extra dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Dat is gedaan omdat we de vervanging van TL door LED-verlichting die in 2018 is gedaan (dat is reeds het grootste gedeelte; totaal voor € 84.529 in 2018 grotendeels tbv LED) niet als investering hebben geboekt (zo voorkomen we afschrijvingskosten in de toekomst) maar als uitgave binnen het MOP. Doordat we op enkele andere posten binnen de MOP (mn dakbedekking blijkt nu beduidend goedkoper te kunnen dan voorheen) konden bezuinigen hoefden we de dotatie groot onderhoud maar incidenteel te verhogen van begroot € 110.000 naar € 128.441, terwijl we in november uitgaven van € 116.947.

Deze drie posten zijn opgeteld € 100.909, dwz reeds meer dan het verschil van € 95.850.

Op allerlei andere posten zijn er kleinere (zowel positieve als negatieve) verschillen tussen de verwachting op basis van de realisatie t/m oktober en de realisatie t/m december. Die vallen ongeveer tegen elkaar weg.

• Op het onderdeel "vervanging ziek personeel" hebben we in 2018 € 63.181,44 overgehouden. Dit is zoals eerder aangekondigd niet toegevoegd aan de reserve voor dit doel, omdat deze reeds groot genoeg is, maar toegevoegd aan de reserve personele middelen. We blijven dit onderdeel wel apart monitoren zodat we er goed zicht op houden.

• Op het onderdeel "wachtgeld" hebben we in 2018 € 33.445,47 overgehouden. Dat is voor 2018 nog wel toegevoegd aan de reserve wachtgeld, omdat we in 2018 ook een groot beroep op die reserve moesten doen vanwege diverse eenmalige personele kosten van in totaal € 145.000.

Dit bedrag is als volgt opgebouwd (cursieve tekst):

• € 13.400 vaststellingsovereenkomst Kraaijeveld

• € 9.000 vaststellingsovereenkomst Van Donk

• € 31.250 doorloop ziekte en "eerder stoppen dan aow-bonus" De Graaf

• € 14.750 vervanging Smid.

Subtotaal € 68.400

Maar komen bij:

Resultaatbestemming

Onderstaand treft u een voorstel aan ter verdeling van het resultaat van de bedrijfsvoering 2018 ten bedrage van 628.394,30

0020 Koersverschillen verkoop effecten nominale waarde t.l.v. Reserve 62.596,60

0021 Kosten PC-regeling Personeel 2018 7.583,47

0022 De saldi lumpsum boeken ten gunste/laste van Reserve personele middelen:

0022017/2018 47.488,96

0022018/2019 481.451,14

00220 Boeken t.g.v. / t.l.v. Reserve personele middelen: 33.962,18

002201 Saldo Ziek Personeel 2018 3.181,44

002202 Transitievergoeding Smd 1.000,00

002203 Terugbetaling Transitieverg.Wrn 9.486,42

002204 Incidentele pers.kst.tiv Res.Wachtgeld 45.000,00

002205 Prijval Jong Pers.tbv Personeel 0.000,00

002206 RUGZAK CWEGF 1.336,50

002207 CW Studieverlof 2.458,64

002208 CW Subsidie Pres.VSV 3.216,51

002209 PERS Personeel eigen rekening 58.831,86

002210 Omscholing 1.398,21

002211 FORM.PLAN Pers.kst.Gratis Lesmateriaal 7.500,00

002212 Pers.werkz.Morgenster 7.950,00

002213 FORM.PLAN Deel rente t.g.v. Personeel 50.000,00

002214 WVB Bekostiging 2018 1.542,20

002215 Curis Bekostiging 2018 25,00

002216 ICT Personeelskosten 29.007,40 249.386,24 284.575,94

00223 Boeken t.g.v. / t.l.v. Overlopende Passiva (Niet geoordeelde subsidies)

002230 Bekostiging Lesmateriaal 2.726,83

002231 Maatschappelijke Stage 2.989,91 5.716,74

00224 Het saldo van de mutaties die betrekking hebben op schoonmaak en schoonmaakmiddelen boeken ten gunste van Reserve schoonmaak 0.249,07

Kasstroomoverzicht

	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2017 t/m 31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Kasstroomen uit operationele activiteiten		
<i>Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening</i>	-663.126	-154.238
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
<i>Aanpassingen voor afschrijvingen</i>	201.314	175.154
<i>Aanpassingen voor waardeveranderingen</i>	52.596	-33.131
<i>Toename (afname) van voorzieningen</i>	-149.770	-148.451
<i>Overige aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat</i>		
<i>Totaal van aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat</i>	104.140	-6.428
Veranderingen in werkkapitaal		
<i>Afname (toename) van voorraden</i>		0
<i>Afname (toename) van kortlopende vorderingen</i>	50	1.873.417
<i>Afname (toename) van effecten</i>		
<i>Toename (afname) van kortlopende schulden</i>	88.348	-59.633
<i>Totaal van veranderingen in werkkapitaal</i>	88.398	1.813.784
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	-470.588	1.653.118
<i>Ontvangen interest</i>	87.328	88.308
<i>Betaalde interest</i>		
<i>Ontvangen dividenden</i>		
<i>Mutaties overige financiële vaste activa</i>	-52.596	33.131
<i>Betaalde winstbelasting</i>		
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-435.856	1.774.557
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten		
<i>Verwerving van immateriële vaste activa</i>		
<i>Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van immateriële vaste activa</i>		
<i>Verwerving van materiële vaste activa</i>	517.103	182.865
<i>Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van materiële vaste activa</i>		14.586
<i>Investerings in deelnemingen en samenwerkingsverbanden</i>		
<i>Toename (afname) leningen aan OCW en EZ</i>		
<i>Toename (afname) overige financiële vaste activa</i>		
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-517.103	-168.279
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten		
<i>Toename langlopende schulden</i>		
<i>Aflossing langlopende schulden</i>		
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
<i>Overige balansmutaties</i>	0	
<i>Toename (afname) van liquide middelen</i>	-952.959	1.606.278

Toelichtingen

Enkelvoudig

Toelichting op het kasstroomoverzicht

In 2017 is de vordering op de Gemeente Werkendam ontvangen.
De afname van de liquide middelen wordt verklaard door het negatieve resultaat over 2018 en de aanschaf van o.a. zonnepanelen.

Grondslagen

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Grondslagen	Enkelvoudig
<i>Algemene grondslagen</i>	<p>De jaarrekening is opgesteld conform de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.</p>
<i>Grondslagen Balans</i>	<p>De investeringssubsidies worden gepassiveerd onder de vooruit ontvangen investeringssubsidies en worden afgeschreven in dezelfde termijnen als de gerelateerde investeringen.</p> <p>De materiële vaste activa bevat ook een deel van het gebouw, dat geen eigendom van de gemeente is. De nieuwbouw/verbouw van de hal en personeelskamer zijn eind 2010 gerealiseerd. In het jaar 2011 heeft hierop voor het eerst afschrijving plaatsgevonden.</p> <p>De grond waarop het schoolgebouw staat is in tegenstelling van wat altijd gedacht werd, toch economisch eigendom van de Gemeente. De grond wordt niet opgenomen/gewaardeerd in de jaarrekening, omdat de gemeente economisch eigenaar is.</p> <p>De boeken t.b.v. het interne boekenfonds worden niet gewaardeerd. Op het moment van aanschaf worden deze als kosten meegenomen. De rijksbijdrage wordt opgenomen op het moment van ontvangst.</p> <p>De bestemmingsreserves Privaat bevatten reserves van de Vereniging. De bestemmingsreserves Publiek bevatten reserves van de School.</p> <p>De private bestemmingsreserves zijn belegd in de liquide middelen en obligaties van de Vereniging. De publieke bestemmingsreserves zijn belegd in de liquide middelen en obligaties van de School.</p>
<i>Grondslagen Staat van baten en lasten</i>	<p>De baten en lasten worden toegekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Lasten en verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar en die vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden, worden opgenomen in de jaarrekening.</p>
<i>Grondslagen Kasstroomoverzicht</i>	<p>Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de gangbare systematische weergave volgens de indirecte methode. Hierbij is uitgegaan van het resultaat op de resultatenrekening en werden daarna correcties doorgevoerd voor opbrengsten die geen ontvangsten zijn en kosten die geen uitgaven zijn. Vervolgens is gekeken hoe de mutaties in de Vaste Activa tot kasstromen hebben geleid. Verder zijn de mutaties in het Eigen Vermogen genomen die hebben bijgedragen aan de kasstromen.</p>

Afschrijvingstermijnen en -percentages van (im)materiële vaste activa, specificatie

Volgnummer	Categorie	Afschrijvingstermijn in jaren	Afschrijvingspercentage
1	Airco + afzuigstelsysteem	20,0	5,00%
2	Uitbreiding gebouw	40,0	2,50%
3	Semipermanente uitbreiding gebouw	20,0	5,00%
4	Bureaustoelen	12,5	8,00%
5	Kasten / tafels / bureaus / garderoberekken	25,0	4,00%
6	Computerapparatuur	5,0	20,00%
7	HD-borden	8,0	12,50%
8	Predia Touch	10,0	10,00%
9	Inrichting personeelskamer	16,0	6,66%
10	Inventaris expressie / na/sk/bi	10,0	10,00%
11	Inventaris gymzalen (opgave leverancier)		
12	Keuken personeelskamer	20,0	5,00%
13	Schoollockers	16,0	6,66%
14	Lopen inrichting gang	16,0	6,66%
15	Postvakken personeel	25,0	4,00%
16	Schoonmaakmachines	10,0	10,00%
17	Firewall	3,0	33,33%
18	Telefooninstallatie	10,0	10,00%
19	Zonnecollectoren	20,0	5,00%

Immateriële vaste activa

Toelichting immateriële vaste activa

	Kosten van ontwikkeling	Overige immateriële vaste activa	Totaal van immateriële vaste activa
Immateriële vaste activa: Verloopoverzicht EUR 31-12-2018			
Bedragen: x 1			
Immateriële vaste activa, posten			
Stand aan het begin van de periode			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het begin van de periode			
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van immateriële vaste activa aan het begin van de periode			
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de immateriële vaste activa aan het begin van de periode			
Immateriële vaste activa aan het begin van de periode			
Verloop gedurende de periode			
Investerings			
Desinvesteringen			
Afschrijvingen			
Afschrijving op desinvesteringen			
Herwaarderingen			
Bijzondere waardeverminderingen			
Terugneming van bijzondere waardeverminderingen			
Overige mutaties			
Mutatie gedurende de periode			
Stand aan het eind van de periode			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het einde van de periode			
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van immateriële vaste activa aan het einde van de periode			
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de immateriële vaste activa aan het einde van de periode			
Immateriële vaste activa aan het einde van de periode			

Materiële vaste activa

Toelichting materiële vaste activa

	Gebouwen	Terreinen	Inventaris en apparatuur	Overige materiële vaste activa	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het productieproces dienstbare materiële vaste activa	Totaal van materiële vaste activa
Materiële vaste activa, posten							
Stand aan het begin van de periode							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het begin van de periode	1.114.922		1.099.365	634.349	0		2.848.636
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van materiële vaste activa aan het begin van de periode	295.940		503.565	337.696	0		1.137.201
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de materiële vaste activa aan het begin van de periode							
Materiële vaste activa aan het begin van de periode	818.982		595.800	296.653	0		1.711.435
Verloop gedurende de periode							
Investerings			417.988	99.115			517.103
Desinvesteringen							
Afschrijvingen	29.519		72.357	99.438			201.314
Afschrijving op desinvesteringen							
Herwaarderingen							
Bijzondere waardeverminderingen							
Terugneming van bijzondere waardeverminderingen							
Overige mutaties							
Mutatie gedurende de periode	-29.519		345.631	-323			315.789
Stand aan het eind van de periode							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs aan het einde van de periode	1.114.922		1.517.353	733.464	0		3.365.739
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van materiële vaste activa aan het einde van de periode	325.459		575.922	437.134	0		1.338.515
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de materiële vaste activa aan het einde van de periode							
Materiële vaste activa aan het einde van de periode	789.463		941.431	296.330	0		2.027.224

WOZ- en verzekerde waarde gebouwen en terreinen, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Bedrag	Peildatum
1	Rijksstraatweg 153 - Sleeuwijk	6.153.000	01-01-2017

Financiële vaste activa

Toelichting financiële vaste activa

Financiële vaste activa, verloopoverzicht EUR 31-12-2018 Bedragen: x 1	Aandelen, certificaten van aandelen en andere vormen van deelneming in groepsmaatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op groepsmaatschappijen	Vorderingen op andere deelnemingen	Vorderingen op OCW en EZ	Vorderingen op gemeenten en GR's	Effecten	Overige vorderingen	Totaal van financiële vaste activa
Financiële vaste activa, posten									
Stand aan het begin van de periode									
Financiële vaste activa aan het begin van de periode							661.624	1.850.000	2.511.624
Verloop gedurende de periode									
Investerings en verstrekte leningen									
Desinvesteringen en aflossingen									
Waardeveranderingen							-52.596		-52.596
Aandeel in resultaat deelnemingen									
Stand aan het eind van de periode									
Financiële vaste activa aan het einde van de periode							609.028	1.850.000	2.459.028

Langlopende effecten, verloopoverzicht EUR 31-12-2018 Bedragen: x 1	Aandelen	Nederlandse staatsobligaties	Overige obligaties	Overige effecten	Effecten
Langlopende effecten, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Financiële vaste activa aan het begin van de periode			255.850	405.774	661.624
Verloop gedurende de periode					
Investerings en verstrekte leningen					
Desinvesteringen en aflossingen					
Waardeveranderingen			-1.650	-50.946	-52.596
Stand aan het eind van de periode					
Financiële vaste activa aan het einde van de periode			254.200	354.828	609.028

Vlottende activa

Toelichting vlottende activa

Vlottende activa	31-12-2018	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Vorraden		
<i>Vorraden</i>		
Vorderingen		
<i>Debiteuren</i>	6.330	4.625
<i>OCW/EZ</i>		
<i>Gemeenten en GR's</i>		0
<i>Groepsmaatschappijen</i>		
<i>Andere deelnemingen</i>		
<i>Personeel</i>	9.486	4.942
<i>Ouders, studenten, deelnemers en cursisten</i>	40.394	42.502
<i>Overige overheden</i>		
<i>Waardering onderhanden projecten</i>		
<i>Overige vorderingen</i>	13.468	14.975
<i>Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen</i>		
<i>Subtotaal vorderingen</i>	69.678	67.044
Overlopende activa		
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
<i>Vooruitbetaalde kosten</i>	63.259	65.943
<i>Verstreckte voorschotten</i>		
<i>Te ontvangen interest</i>		
<i>Overige overlopende activa</i>		
<i>Overlopende activa</i>	63.259	65.943
<i>Totaal van vorderingen</i>	132.937	132.987
Effecten		
<i>Aandelen</i>		
<i>Obligaties</i>		
<i>Effecten</i>		
Liquide middelen		
<i>Kasmiddelen</i>		
<i>Tegoeden op bankrekeningen</i>	1.804.864	2.757.823
<i>Deposito's</i>		
<i>Schatkistbankieren</i>		
<i>Liquide middelen</i>	1.804.864	2.757.823
<i>Totaal van vlottende activa</i>	1.937.801	2.890.810

Eigen vermogen

Toelichting eigen vermogen

	Algemene reserve	Bestemmingsreserve publiek	Bestemmingsreserve privaat	Bestemmingsfonds publiek	Bestemmingsfonds privaat	Herwaarderingsreserve s	Andere wettelijke reserves	Statutaire reserves	Groepsvermogen	Aandeel in het groepsvermogen dat niet aan de rechtspersoon toekomt	Totaal van eigen vermogen
Eigen vermogen, verloopoverzicht EUR 31-12-2018											
Bedragen: x 1											
Eigen vermogen, posten											
Stand aan het begin van de periode											
Eigen vermogen aan het begin van de periode	1.311.247	2.865.550	287.616						4.464.413		4.464.413
Verloop gedurende de periode											
Resultaat verslagperiode	-48.181	-574.300	-5.913						-628.394		-628.394
Overige mutaties verslagperiode			0						0		0
Stand aan het eind van de periode											
Eigen vermogen aan het einde van de periode	1.263.066	2.291.250	281.703						3.836.019		3.836.019

Eigen vermogen, specificatie

Toelichting eigen vermogen, specificatie

Specificatie van publieke bestemmingsreserves EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
1	Pers.Midd.tbv ICT	13.785	-7.583		6.202
2	Reserve Personeel	1.271.530	-284.576		986.954
3	Over.Passiva N.geoormerkt	90.533	-55.717		34.816
4	Schoonmaak	179.685	-20.249		159.436
5	Vasthouden Jong Personeel	120.000	-40.000		80.000
6	ICT/Kennisnet	437.832	-48.507		389.325
7	Jubileum School	11.375	8.137		19.512
8	BAPO	87.762	-9.832		77.930
9	Pers.Midd.tbv Nieuwbouw	72.211	-4.418		67.793
10	Verv.ziek Personeel	198.153	0		198.153
11	Wachtgeld	382.684	-111.555		271.129
Totaal		2.865.550	-574.300		2.291.250

Specificatie van private bestemmingsreserves EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
1	Alg.Reserve Vereniging	125.908	-596	17.486	142.798
2	Voorzieningsfonds	17.486	0	-17.486	0
3	Inventaris Kantine	48.488	-4.154		44.334
4	Schoollockers	83.056	-515		82.541
5	Geluid/licht kantine	12.678	-648		12.030
Totaal		287.616	-5.913	0	281.703

Specificatie van publieke bestemmingsfondsen EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
Geen specificaties					
Totaal					

Specificatie van private bestemmingsfondsen EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
Geen specificaties					
Totaal					

Voorzieningen

Toelichting voorzieningen, toelichting

Voorzieningen: Verloopoverzicht EUR 31-12-2018 Bedragen: x 1	Personele voorzieningen	Voorziening voor verlieslatende contracten	Voorziening voor groot onderhoud	Overige voorzieningen	Totaal van voorzieningen
Voorzieningen, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Voorzieningen aan het begin van de periode	548.733		1.159.689		1.708.422
Verloop gedurende de periode					
Dotaties	17.824		128.441		146.265
Onttrekkingen			296.035		296.035
Vrijval					
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet					
Stand aan het eind van de periode					
Voorzieningen aan het einde van de periode	566.557		992.095		1.558.652
Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar	25.000		160.000		185.000
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	135.000		200.000		335.000
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	406.557		632.095		1.038.652

Voorzieningen, specificatie

Toelichting voorzieningen, specificatie

Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht EUR 31-12-2018 Bedragen: x 1	Sociaal beleid, reorganisatie en rechtspositioneel	Verlofsparen en sabbatical leave	Eigen risico WGA	Voorziening voor jubileumuitkeringen	Werkloosheidsbijdragen	Langdurig zieken	Overige personele voorzieningen	Totaal personele voorzieningen
Voorzieningen, posten								
Stand aan het begin van de periode								
Voorzieningen aan het begin van de periode		305.044		169.000	0		74.689	548.733
Verloop gedurende de periode								
Dotaties		7.914		6.000			3.910	17.824
Onttrekkingen								
Vrijval								
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet								
Stand aan het eind van de periode								
Voorzieningen aan het einde van de periode		312.958		175.000	0		78.599	566.557
Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar		15.000		10.000			0	25.000
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar		65.000		40.000			30.000	135.000
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar		232.958		125.000			48.599	406.557

Overige voorzieningen, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Aanduiding voorziening	Voorzieningen aan het begin van de periode	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Oprenting en/of verandering disconteringsvoet	Voorzieningen aan het einde van de periode	Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar	Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	Bedrag looptijd meer dan 5 jaar
Geen specificaties										
Totaal										

Langlopende schulden

Toelichting langlopende schulden

Langlopende schulden: Verloopoverzicht EUR 31-12-2018 Bedragen: x 1	Schulden aan groepsmaatschappijen	Schulden aan andere deelnemingen	Schulden aan kredietinstellingen	Schulden aan OCW/EZ	Schulden aan FIN deelnemingen	Schulden aan gemeenten en GR's	Overige schulden	Totaal langlopende schulden
Langlopende schulden, posten								
Stand aan het begin van de periode								
Stand langlopend deel, begin van de periode								
Stand kortlopend deel, begin van de periode								
Stand totale schuld, begin van de periode								
Verloop gedurende de periode								
Aangegane leningen in de verslagperiode								
Aflossing in de verslagperiode								
Stand aan het eind van de periode								
Stand totale schuld, einde van de periode								
Stand kortlopend deel, einde van de periode								
Stand langlopend deel, einde van de periode								
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar								
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar								
Effectieve rentevoet in de verslagperiode								

Langlopende schulden, specificatie

Toelichting langlopende schulden, specificatie

Langlopende schulden aan kredietinstellingen, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Nummer lening	Stand langlopend deel, begin van de periode	Stand kortlopend deel, begin van de periode	Stand totale schuld, begin van de periode	Aangegane leningen in de verslagperiode	Aflossing in de verslagperiode	Stand totale schuld, einde van de periode	Stand kortlopend deel, einde van de periode	Stand langlopend deel, eind van de periode	Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	Effectieve rentevoet in de verslagperiode	Rente vast/variabel	Einddatum looptijd lening	Renterisico afgedekt	Marktwaaarde renteswap
------------	---------------	---	---	---	---	--------------------------------	---	---	--	-------------------------------------	---------------------------------	---	---------------------	---------------------------	----------------------	------------------------

Geen specificaties

Totaal

Overige langlopende schulden, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Nummer lening	Stand langlopend deel, begin van de periode	Stand kortlopend deel, begin van de periode	Stand totale schuld, begin van de periode	Aangegane leningen in de verslagperiode	Aflossing in de verslagperiode	Stand totale schuld, einde van de periode	Stand kortlopend deel, einde van de periode	Stand langlopend deel, eind van de periode	Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	Rente	Rente vast/variabel	Einddatum looptijd lening	Renterisico afgedekt	Marktwaaarde renteswap
------------	---------------	---	---	---	---	--------------------------------	---	---	--	-------------------------------------	---------------------------------	-------	---------------------	---------------------------	----------------------	------------------------

Geen specificaties

Totaal

Aanvullende gegevens

01-01-2018 t/m

31-12-2018

Enkelvoudig

Legal entity identifier (LEI)

Kortlopende schulden

Toelichting kortlopende schulden

Kortlopende schulden	31-12-2018	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
<i>Schulden aan groepsmaatschappijen</i>		
<i>Schulden aan andere deelnemingen</i>		
<i>Schulden aan banken</i>		
<i>Schulden aan OCW/EZ</i>		
<i>Schulden aan FIN</i>		
<i>Schulden aan gemeenten en GR's</i>		
<i>Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten</i>		
<i>Crediteuren</i>	121.047	61.876
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>	398.810	389.576
<i>Schulden ter zake van pensioenen</i>	114.113	108.382
<i>Schulden ter zake van werk door derden</i>		
<i>Kortlopende overige schulden</i>	74.589	78.389
<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>	708.559	638.223
Overlopende passiva, uitsplitsing		
<i>Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ</i>	22.658	11.936
<i>Vooruitontvangen investeringssubsidies</i>		
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
<i>Vakantiegeld en vakantiedagen</i>	298.165	290.875
<i>Te betalen interest</i>		
<i>Overige overlopende passiva</i>		
<i>Overlopende passiva</i>	320.823	302.811
<i>Totaal van kortlopende schulden</i>	1.029.382	941.034

Overheidsbijdragen

Toelichting overheidsbijdragen

Overheidsbijdragen	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2017 t/m 31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Rijksbijdragen, uitsplitsing			
<i>Rijksbijdragen OCW/EZ, uitsplitsing</i>			
<i>Rijksbijdragen OCW</i>	9.031.559	8.922.084	9.373.779
<i>Rijksbijdragen OCW/EZ</i>	9.031.559	8.922.084	9.373.779
<i>Overige subsidies OCW/EZ, uitsplitsing</i>			
<i>Overige subsidies OCW</i>	55.675	23.000	41.388
<i>Overige subsidies OCW/EZ</i>	55.675	23.000	41.388
<i>Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV</i>	62.167	60.000	61.495
<i>Overige rijksbijdragen</i>			0
<i>Rijksbijdragen</i>	9.149.401	9.005.084	9.476.662
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing			
<i>Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing</i>			
<i>Provinciale bijdragen en subsidies</i>			
<i>Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies</i>			
<i>Overige overheden</i>			0
<i>Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>			0
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>			0

Overige baten

Toelichting overige baten

Overige baten	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2017 t/m 31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Wettelijke cursus- en les gelden, uitsplitsing			
<i>Les gelden sector VO</i>			
<i>Cursus gelden sector MBO</i>			
<i>Totaal college-, cursus-, les- en examengelden</i>			
Baten in opdracht van derden, uitsplitsing			
<i>Overige baten werk in opdracht van derden</i>	13.608	13.000	13.689
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>	13.608	13.000	13.689
Overige baten, uitsplitsing			
<i>Opbrengst verhuur</i>	25.019	19.000	27.685
<i>Detachering personeel</i>			
<i>Schenkingen</i>			
<i>Sponsoring</i>			
<i>Ouderbijdragen</i>	62.455	67.100	68.457
<i>Verkoop (onderwijs)materiaal</i>			
<i>Catering</i>			
<i>Overige</i>	214.911	204.559	237.998
<i>Overige baten</i>	302.385	290.659	334.140

Lasten

Toelichting lasten

Lasten	01-01-2018 t/m	01-01-2018 t/m	01-01-2017 t/m
	31-12-2018	31-12-2018	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Personeelslasten, uitsplitsing			
<i>Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing</i>			
<i>Lonen</i>	6.623.604	8.116.547	6.553.596
<i>Sociale lasten</i>	813.738		785.490
<i>Premies Participatiefonds</i>			
<i>Premies Vervangingsfonds</i>			
<i>Pensioenlasten</i>	983.903		963.517
<i>Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten</i>	8.421.245	8.116.547	8.302.603
Overige personele lasten, uitsplitsing			
<i>Dotaties personele voorzieningen</i>	17.824		32.598
<i>Lasten personeel niet in loondienst</i>			0
<i>Overige</i>	153.233		178.318
<i>Overige personele lasten</i>	171.057		210.916
Ontvangen vergoedingen uitsplitsing			
<i>Vergoedingen uit het Participatiefonds</i>			0
<i>Vergoedingen uit het Vervangingsfonds</i>			0
<i>Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen</i>	58.938	0	86.483
<i>Uitkeringen die personeelslasten verminderen</i>	58.938	0	86.483
<i>Personeelslasten</i>	8.533.364	8.116.547	8.427.036
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa: Uitsplitsing			
<i>Afschrijvingen op immateriële vaste activa</i>			
<i>Afschrijvingen op materiële vaste activa</i>	201.314	175.000	189.740
<i>Afschrijvingen</i>	201.314	175.000	189.740
Huisvestingslasten, uitsplitsing			
<i>Huurlasten</i>	4.373	0	7.037
<i>Verzekeringslasten</i>			
<i>Onderhoudslasten (klein onderhoud)</i>	73.320	69.500	71.582
<i>Lasten voor energie en water</i>	85.501	103.326	93.061

<i>Schoonmaakkosten</i>	27.834	40.000	31.590
<i>Belastingen en heffingen</i>	5.137	5.100	4.944
<i>Dotatie onderhoudsvoorziening</i>	128.441	110.000	115.000
<i>Overige</i>	58.346	40.800	43.833
<i>Huisvestingslasten</i>	382.952	368.726	367.047
Overige lasten, uitsplitsing			
<i>Administratie- en beheerslasten</i>	122.253	70.911	77.874
<i>Inventaris en apparatuur</i>	25.915	29.666	29.088
<i>Leer- en hulpmiddelen</i>	516.231	483.100	497.801
<i>Dotatie overige voorzieningen</i>			
<i>Overige</i>	346.491	354.371	390.143
<i>Overige lasten</i>	1.010.890	938.048	994.906
Doorbetalingen aan schoolbesturen, uitsplitsing			
<i>Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW</i>			
<i>Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW voor (v)so</i>			
<i>Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW voor Lwoo</i>			
<i>Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW voor pro</i>			
<i>Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW</i>			
<i>Doorbetaling op basis van 1 februari</i>			
<i>Doorbetaling op basis van 1 februari (v)so</i>			
<i>Doorbetaling op basis van 1 februari sbo</i>			
<i>Doorbetaling op basis van 1 februari</i>			
<i>Overige doorbetalingen van rijksbijdragen aan schoolbesturen</i>			
<i>Doorbetalingen aan schoolbesturen</i>			
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>			
Separate specificatie kosten instellingsaccountant			
<i>Accountantshonoraria voor het onderzoek van de jaarrekening</i>	11.102		10.769
<i>Accountantshonoraria voor andere controleopdrachten</i>			
<i>Accountantshonoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein</i>			
<i>Accountantshonoraria voor andere niet-controlediensten</i>			
<i>Accountantshonoraria</i>	11.102		10.769

Financieel en overig

Toelichting financiële en overige baten en lasten

Financiële en overige baten en lasten	01-01-2018 t/m	01-01-2018 t/m	01-01-2017 t/m
	31-12-2018	31-12-2018	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Begroting	Enkelvoudig Realisatie
Financiële baten, uitsplitsing			
<i>Rentebaten en soortgelijke opbrengsten</i>	87.328	91.316	88.308
<i>Ontvangen dividenden</i>			
<i>Waardevermeerderingen van financiële vaste activa en van effecten</i>	-52.596		33.131
<i>Opbrengsten van andere effecten en vorderingen, die tot de vaste activa behoren</i>			
<i>Financiële baten</i>	34.732	91.316	121.439
Financiële lasten, uitsplitsing			
<i>Waardeverminderingen van financiële vaste activa en van effecten</i>			
<i>Rentelasten en soortgelijke kosten</i>			
<i>Financiële lasten</i>			
<i>Belastingen</i>			
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>			
<i>Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt</i>			

Segmentatie

Gesegmenteerde informatie

	HBO	MBO	VO	PO	Overig	Totaal
Segmentatie van de balans EUR 31-12-2018						
Bedragen: x 1						
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa						
Materiële vaste activa				2.027.224		2.027.224
Financiële vaste activa				2.459.028		2.459.028
Totaal van vaste activa				4.486.252		4.486.252
Viottende activa						
Vorraden						
Vorderingen				132.937		132.937
Kortlopende effecten						
Liquide middelen				1.804.864		1.804.864
Totaal van viottende activa				1.937.801		1.937.801
Totaal van activa				6.424.053		6.424.053
Passiva						
Eigen vermogen				3.836.019		3.836.019
Voorzieningen				1.558.652		1.558.652
Langlopende schulden						
Kortlopende schulden				1.029.382		1.029.382
Totaal van passiva				6.424.053		6.424.053

	HBO	MBO	VO	PO	Overig	Totaal
Segmentatie EUR 31-12-2018						
Bedragen: x 1						
Baten						
Rijksbijdragen				9.149.401		9.149.401
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden						
College-, cursus-, les- en examengelden						
Baten werk in opdracht van derden				13.608		13.608
Overige baten				302.385		302.385
Totaal baten				9.465.394		9.465.394
Lasten						
Personeelslasten				8.533.364		8.533.364
Afschrijvingen				201.314		201.314
Huisvestingslasten				382.952		382.952
Overige lasten				1.010.890		1.010.890
Doorbetalingen aan schoolbesturen						

Totaal lasten	10.128.520	10.128.520
Saldo baten en lasten	-663.126	-663.126
Gerealiseerde herwaardering		
Financiële baten	34.732	34.732
Financiële lasten		
Resultaat	-628.394	-628.394
Belastingen		
Resultaat uit deelnemingen		
Resultaat na belastingen	-628.394	-628.394
Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt		
Totaal resultaat	-628.394	-628.394

Toelichtingen op de segmentatie	01-01-2018 t/m
	31-12-2018
	Enkelvoudig
<i>Toelichting segmentatie</i>	

Verbonden partijen

Model E Verbonden Partijen

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contractonderwijs	Contractonderzoek	Onroerende zaken	Overige	Eigen vermogen aan het eind van de periode	Resultaat	Omzet	Valt onder Burgerlijk wetboek 2, artikel 403	Deelname percentage	Consolidatie
------------	-----------------	-----------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	---------	--	-----------	-------	--	---------------------	--------------

Geen specificaties

Verbonden partij, minderheidsdeelneming

Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contractonderwijs	Contractonderzoek	Onroerende zaken	Overige	Deelname percentage
------------	-----------------	-----------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	---------	---------------------

Geen specificaties

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag

Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contractonderwijs	Contractonderzoek	Onroerende zaken	Overige	Deelname percentage
1	Stichting SWV PasVorm Gorinchem en omstreken	Stichting	Gorinchem	Nee	Nee	Nee	Ja	13%

Toelichtingen

Toelichting op verbonden partijen

Verantwoording subsidies

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule, beknopt

Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
1	Subsidie voor Studieverlof	929829	20-09-2018	Ja

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule, uitgebreid EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
1	Subsidie voor Studieverlof	929829	20-09-2018	22.459	22.459	22.459	0	0	0	0	0	Ja
Totaal				22.459	22.459	22.459	0	0	0	0	0	

G2A Subsidies met verrekeningsclausule, aflopend EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
Geen specificaties										
Totaal										

G2B Subsidies met verrekeningsclausule, doorlopend EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Geen specificaties											
Totaal											

Toelichting op de verantwoording van subsidies

Toelichting op de verantwoording van subsidies

In 2018 zijn enkele aparte subsidies ontvangen. Deze subsidies en de besteding is als volgt:

Subsidie nr 22.459,68

Deze gelden zijn toegekend in het kader van facilitering in tijd voor de volgende docenten:

■ W. Vincent Kraaijeveld voor 188 uur voor 7/2de van het jaar

■ W. Willem van Doek voor 60 uur voor 7/2de van het jaar

■ P. Patty van Beek voor 222 uur

■ M. Suzanne Wiskamp-Blok voor 187 uur voor 1/2de van het jaar

De beschikkingen per docent zijn beschikbaar.

Of al deze docenten is de facilitering gehalft bemat voor lesvermindering in 2018. Overblijvend heeft de school nog aanvullend studieverlof toegekend zodat in totaal de volgende aantal uren studieverlof zijn toegekend:

■ W. Vincent Kraaijeveld totaal 246 uur = totaal 4 uren per week aardrijkskunde

■ Gedurende de maanden januari t/m juni 2018.

■ W. Willem van Doek totaal 117 uur = totaal 2 uren per week geschiedenis

■ Gedurende de maanden januari t/m juni 2018.

■ P. Patty van Beek totaal 327 uur = totaal 5 uren per week Engels gedurende het gehele jaar 2018

■ M. Suzanne Wiskamp-Blok 188 uur = totaal 3 uren Nederlands

■ Gedurende de maanden augustus t/m december 2018

Al deze uren zijn als tijdelijke uitbreiding ter verrijking van de studieverlof gepaard naar docenten in respectievelijk de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, Engels/Frans (= doorschuif via een docent met een dubbele bevoegdheid Frans/Engels) en Nederlands.

Subsidie VSV € 33.216,51

Deze gelden zijn ingezet voor:

4 uren voor Aron van de ☛ € 14.000

2 uren voor Aron van den Hartik ☛ 8.000

1 uur voor Gijbhart van der Beek ☛ 4.000

1 uur voor Hans de Vries ☛ 1.500

1 uur voor Hilda van Heerlen ☛ 1.500

1 uur voor Jan van ☛ 1.500

1 uur administratieve ondersteuning ☛ 1.000

Er is dus feitelijk meer ingezet op VSV dan er is ontvangen van de overheid.

Van het Samenwerkingsverband of

Van PAV/Om in het kader van arrangementen: € 61.542,20

Van Kurva ☛ € 425,-

Totaal: € 62.387,20

Tot 1-6-2014 kreeg de school rechtstreeks gelden van de Rijksuniversiteit voor leerlingen met een eigenaardig rugzakje, officieel LGF.

Vanaf 1-6-2014 lopen deze gelden in het kader van Pasend Ouderschap van het Samenwerkingsverband.

Het SWV stelt de gelden beschikbaar voor arrangementen voor leerlingen die de school kan aanpakken. Het gaat hierbij om leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben dan standaard door de school conform het SchoolOndersteuningProfiel kan worden geboden.

Bevat het bedrag van het Samenwerkingsverband is er in 2017 ook € 425 ontvangen van Kurva voor de

WNT Algemeen

	01-01-2018 t/m
	31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie
Complexiteitspunten	
<i>Complexiteitspunten gemiddelde totale baten</i>	4
<i>Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten</i>	1
<i>Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren</i>	3
<i>Totaal aantal complexiteitspunten</i>	8
<i>Bezoldigingsklasse</i>	C
<i>Bezoldigingsmaximum</i>	133.000
<i>Afwijkende bezoldigingsklasse</i>	Niet van toepassing
<i>Afwijkend bezoldigingsmaximum</i>	
<i>Toelichting op de WNT</i>	Bij het bezoldigingsmaximum tellen mee: * feitelijk bruto salaris (dus inclusief vakantie-uitkering e.d. minus Bapo-korting * belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen m.u.v. vrijstelling Werkkostenregeling * werkgeversdeel persioenafrachten

WNT Niet-topfunctionarissen

WNT Vermelding niet-topfunctionarissen boven de norm

Bezoldiging niet-topfunctionaris boven de norm, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Functie(s)	Aanvang functie	Einde functie	Omvang dienstverb and (deeltijdfa ctor in fte)	Beloning plus belastbare onkostenv ergoeding en	Beloning n betaalbaar op termijn	Totale bezoldigin g	Individuee toepasseli jk drempelb edrag bezoldigin g	Toelichtin g overschrij ding bezoldigin g smaximu m	Aanvang functie vorig verslagjaa r	Einde functie vorig verslagjaa r	Omvang dienstverb and (fte) vorig verslagjaa r	Beloning plus belastbare onkostenv ergoeding en in vorig verslagjaa r	Beloning n betaalbaar op termijn in vorig verslagjaa r	Totale bezoldigin g in vorig verslagjaa r
------------	------------	--------------------	------------------	--	--	--	---------------------------	--	--	--	--	---	--	---	---

Geen specificaties

Toelichtingen op de bezoldiging van niet-topfunctionarissen boven de norm

Enkelvoudig Realisatie

Toelichting op de bezoldiging van niet-topfunctionarissen boven de norm

Overige gegevens

Toelichting op de jaarrekening, overige gegevens

Overige gegevens

Overige gegevens voor controleverklaring

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Vordering OCW

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de regeling 'Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' (kenmerk WJZ-2005/54063802) toegestaan een vordering op te nemen op het ministerie van OCW. Het voorwaardelijke karakter van deze vordering (uitkering zal alleen bij liquidatie plaatsvinden) leidt tot een nihil-waardering.

Lopende contracten

DVEP Energie levering elektra looptijd 5 jaar eindigt op 31-12-2020   maandelijkse afrekening

Eneco levering aardgas looptijd 5 jaar eindigt op 01-01-2021   maandelijkse afrekening

Schindler liftonderhoud looptijd 5 jaar eindigt op 01-05-2020   € 1.335 per jaar

Renewi afvoer bedrijfsafval looptijd 5 jaar eindigt op 01-02-2022   € 60,50 per lediging per container

Wesotronic brandmeldinstallatie looptijd 5 jaar eindigt op 31-12-2020   € 3.898 per jaar

Canon kopieerapp./printers looptijd 60 mnd.   01-08-2022   €12.279 per kwartaal

De boeken t.b.v. het interne boekenfonds worden niet gewaardeerd. Op het moment van aanschaf worden deze als kosten meegenomen. De Rijksbijdrage wordt opgenomen op het moment van ontvangst.

Overige gegevens

Statutaire bepalingen

Niet in de balans opgenomen rechten, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Bedrag boekjaar	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1-5 jaar	Bedrag > 5 jaar	Bedrag totaal
------------	--------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Geen specificaties

Niet in de balans opgenomen verplichtingen, specificatie EUR Bedragen: x 1

Volgnummer	Omschrijving	Bedrag boekjaar	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1-5 jaar	Bedrag > 5 jaar	Bedrag totaal
------------	--------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Geen specificaties

Ondertekening van de jaarrekening

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders						
Bestuurder, commissaris of vertegenwoordiger	Soort bestuurder of toezichhouder	Locatie van de ondertekening	Datum van de ondertekening	Ondertekend	Reden waarom de bestuurder of toezichhouder niet heeft ondertekend	
G. Kemp	Bestuurder	Sleeuwijk	01-05-2019	Ja		
C. Krielaart-Manschot	Bestuurder	Sleeuwijk	01-05-2019	Ja		

Werkdrukmiddelen

nvt

Verantwoording werkdrukmiddelen Primair Onderwijs

Afstemming besteding werkdrukmiddelen

Is het gesprek gevoerd met het team over de besteding

Heeft de PMR ingestemd met het voorstel voor de besteding

Besteding werkdrukmiddelen

01-01-2018 t/m

EUR Bedragen: x 1

31-12-2018

Personeel

Materieel

Professionalisering

Overig

Toelichting besteding werdrukmiddelen

Toelichting op de besteding werkdrukmiddelen

CP Kengetallen

Continuïteit, kengetallen

Kengetallen	2017 Enkelvoudig Realisatie	2018 Enkelvoudig Realisatie	2019 Enkelvoudig Prognose	2020 Enkelvoudig Prognose	2021 Enkelvoudig Prognose	2022 Enkelvoudig Prognose	2023 Enkelvoudig Prognose
Aantal leerlingen, studenten en deelnemers per 1 oktober	1.275	1.213	1.195	1.190	1.186		
Personele bezetting per 31 december							
Bestuur / management (fte)	4,99	4,92	5,00	5,00	5,00		
Personeel primair proces (fte)	72,00	71,00	68,30	67,00	67,00		
Ondersteunend personeel (fte)	17,56	17,53	17,00	17,00	17,00		
Totale personele bezetting (fte)	94,55	93,45	90,30	89,00	89,00		

Overige kengetallen	31-12-2017 Enkelvoudig Realisatie	31-12-2018 Enkelvoudig Realisatie	31-12-2019 Enkelvoudig Prognose	31-12-2020 Enkelvoudig Prognose	31-12-2021 Enkelvoudig Prognose	31-12-2022 Enkelvoudig Prognose	31-12-2023 Enkelvoudig Prognose
Aantal leerlingen / Totaal personeel	13,48	12,98	13,23	13,37	13,33		
Aantal leerlingen / Onderwijzend personeel	17,71	17,08	17,50	17,76	17,70		

Toelichtingen op de kengetallen van de continuïteitsparagraaf

Sprake van majeure investeringen?

Nee

Toelichting op kengetallen

FTE personeel = incl. ziekteverlofuren, excl. vervanging en excl. BAPO-verlof. Het gaat dus om wat mensen netto werken in reguliere uren.

CP Balans

Continuïteit, balans

Balans	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose
Activa							
Vaste activa							
<i>Immateriële vaste activa</i>							
<i>Materiële vaste activa</i>	1.711.435	2.027.224	1.922.133	1.827.558	1.732.982		
<i>Financiële vaste activa</i>	2.511.624	2.459.028	2.827.000	2.627.000	2.377.000		
Totaal van vaste activa	4.223.059	4.486.252	4.749.133	4.454.558	4.109.982		
Vlottende activa							
<i>Vorraden</i>							
<i>Vorderingen</i>	132.987	132.937	103.600	103.450	98.300		
<i>Kortlopende effecten</i>							
<i>Liquide middelen</i>	2.757.823	1.804.864	835.732	538.606	562.989		
Totaal van vlottende activa	2.890.810	1.937.801	939.332	642.056	661.289		
Totaal van activa	7.113.869	6.424.053	5.688.465	5.096.614	4.771.271		
Passiva							
<i>Eigen vermogen</i>	4.464.413	3.836.019	3.256.861	2.723.368	2.336.025		
<i>Eigen vermogen, algemene reserve</i>	1.311.247	1.263.066	1.215.775	1.175.914	989.037		
<i>Eigen vermogen, bestemmingsreserves</i>	3.153.166	2.572.953	2.041.086	1.547.454	1.346.988		
<i>Eigen vermogen, overige reserves en fondsen</i>							
<i>Voorzieningen</i>	1.708.422	1.558.652	1.494.399	1.436.041	1.498.041		
<i>Langlopende schulden</i>							
<i>Kortlopende schulden</i>	941.034	1.029.382	937.205	937.205	937.205		
Totaal van passiva	7.113.869	6.424.053	5.688.465	5.096.614	4.771.271		

Toelichtingen

Enkelvoudig

Toelichting op de balans

Toelichting 2018:

Financiële vaste activa: Uitgangspunt is dat de beleggingen die vrijvallen weer worden herbelegd, tenzij deze nodig zijn om tekorten op te vangen.

Vlottende activa: Rekening gehouden met bouwzaken, ICT en beleggingen en het begrote exploitatieresultaat van het betreffende jaar.

Algemene reserve: De Algemene reserve verandert door het begrote exploitatieresultaat.

Bestemmingsreserves/Voorzieningen/Schulden: Het is moeilijk aan te geven welke veranderingen hierin gaan komen. T.I.v. de onderhoudsvoorziening zullen diverse werkzaamheden in 2019 worden uitgevoerd. Hierbij zijn voor de zekerheid alle gebouwelementen meegenomen die reeds economisch zijn afgeschreven, maar nog niet zijn vervangen omdat ze nog goed functioneren (bv bepaalde installaties) of nog niet vervangen hoeven worden (bv delen van het dak). Dit beleid wordt ook in 2019 voortgezet, zodat naar verwachting de feitelijke uitgaven ten laste van de voorziening groot onderhoud lager zullen zijn dan de begrote uitgaven.

Voor de overige posten nemen we aan dat dit ongeveer hetzelfde blijft als in 2018.

CP Baten en lasten

Continuïteit, raming/staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2018 t/m 31-12-2018	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2020 t/m 31-12-2020	01-01-2021 t/m 31-12-2021	01-01-2022 t/m 31-12-2022	01-01-2023 t/m 31-12-2023
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose	Enkelvoudig Prognose
<i>Prognose basis, aantal leerlingen, deelnemers en studenten</i>		1.278	1.213	1.195	1.190	1.186	
Baten							
<i>Rijksbijdragen</i>	9.476.662	9.149.401	8.798.574	8.761.760	8.792.309		
<i>Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>	0		0	0	0		
<i>College-, cursus-, les- en examengelden</i>							
<i>Baten werk in opdracht van derden</i>	13.689	13.608	13.000	13.000	13.000		
<i>Overige baten</i>	334.140	302.385	271.112	270.072	269.239		
Totaal baten	9.824.491	9.465.394	9.082.686	9.044.832	9.074.548		
Lasten							
<i>Personeelslasten</i>	8.427.036	8.533.364	8.182.798	8.148.560	8.121.170		
<i>Afschrijvingen</i>	189.740	201.314	190.000	195.000	200.000		
<i>Huisvestingslasten</i>	367.047	382.952	347.300	349.120	350.954		
<i>Overige lasten</i>	994.906	1.010.890	912.566	900.248	897.222		
<i>Doorbetalingen aan schoolbesturen</i>							
Totaal lasten	9.978.729	10.128.520	9.632.664	9.592.928	9.569.346		
Saldo baten en lasten	-154.238	-663.126	-549.978	-548.096	-494.798		
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>							
<i>Financiële baten</i>	121.439	34.732	85.000	85.000	85.000		
<i>Financiële lasten</i>							
Resultaat	-32.799	-628.394	-464.978	-463.096	-409.798		
<i>Belastingen</i>							
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>							
<i>Resultaat na belastingen</i>	-32.799	-628.394	-464.978	-463.096	-409.798		
<i>Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt</i>							
Totaal resultaat	-32.799	-628.394	-464.978	-463.096	-409.798		
TAAKSTELLING M.B.T. PERSONEELSLASTEN				50.000	100.000	0	0
Resultaat incl. Taakstelling	-32.799	-628.394	-464.978	-413.096	-309.798	0	0

Toelichtingen

Toelichting op de raming/staat van baten en lasten

Enkelvoudig

Toelichting jaarverslag 2018:

Het grootste gedeelte van de kosten binnen de school wordt gevormd door de personele kosten. Beheersing van die kosten is dus van groot belang in het kader van de meerjarenbegroting.

In de meerjarenbegroting is er in eerste aanleg voor gekozen de personeelsuitgaven proportioneel mee te laten bewegen met de leerlingenaantallen. Dat kan een riskant uitgangspunt zijn als nagelaten wordt tijdig bij te sturen.

Dat tijdig bijsturen gebeurt in onze setting wel in het kader van het Formatieplan. Elke jaar wordt goed geanalyseerd hoe de personele kosten zich ontwikkelen en wordt een beargumenteerde keuze gemaakt voor de personele inzet in het volgende jaar.

Daarbij wordt meegenomen dat de personele kosten in 2018 onverwacht zijn tegengevallen. We kunnen daar geen andere verklaring voor vinden dan dat de stijging van de lumpsum door aanpassing van de GPL in onze school niet voldoende was om de toegenomen kosten als gevolg van stijging van de premies (met name de pensioenpremie) en de salarissen conform de afgesproken cao-vo te compenseren. Daarom is vanaf 2020 een taakstelling m.b.t. de personele kosten opgenomen, zodat over enkele jaren weer een sluitende personele begroting gerealiseerd kan worden.

Daarbij speelt ook de aangekondigde vereenvoudiging van de bekostiging die geleidelijk ingaat in 2021 en in 2025 geheel is doorgevoerd. Uiteindelijk levert dit de school naar verwachting een jaarlijkse extra inkomstenpost op van ruim € 300.000, te beginnen in 2021 met ongeveer € 60.000.

Dit is nog reeds meegenomen in de meerjarenbegroting vanaf 2021.

Het is daarom, naast de taakstelling, verdedigbaar dat in de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van een proportioneel mee bewegen van de personele kosten met de leerlingenaantallen.

In de toekomst zullen de leerlingenaantallen naar verwachting eerst enkele jaren redelijk stabiel zijn rond de 1200. Pas vanaf 2025 zet naar verwachting een verdere daling in. Dat heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de personele formatie dan substantieel moet krimpen.

De personeelsopbouw is zodanig dat er de komende jaren jaarlijks meerdere personen met pensioen gaan, in 2019 zelfs vijf tegelijk. Daarnaast is er een flexibel deel van de formatie.

Als de werkelijkheid qua leerlingenaantallen goed spooft met de prognose, dan zal de teruggang in formatie naar verwachting opgevangen kunnen worden zonder of nagenoeg zonder gedwongen ontslagen.

CP Overige rapportages

Enkelvoudig

Continuïteit, overige rapportages

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

De aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Drie maal per jaar wordt een kwartaalrapportage gemaakt van de realisatie van de begroting tot dat moment. Deze kwartaalrapportage wordt besproken in de directie en in het bestuur. Zo houden directie en bestuur hier goed zicht op. Dit functioneert in de praktijk goed.

Voor wat betreft de materiële component in de begroting is dit systeem goed werkbaar en afdoende om goed grip op de exploitatie te houden.

Enkeel maal per jaar worden de personele kosten uitvoerig geanalyseerd, namelijk in april. Dat is het moment waarop de resultaten van het juist voorbije boekjaar bekend zijn en de planning voor het komende schooljaar in de vorm van het Formatieplan gemaakt wordt. In het kader van die analyse komen aan de orde:

- Het verloop van de Bapo-kosten in de afgelopen jaren en de verwachting voor het komende jaar op basis van de inventarisatie onder het personeel. Op basis hiervan wordt de mutatie in de reserve Bapo bepaald.
- Het met de kosten voor sparen van ADV.
- Het overschot op de GPL.

Hiermee wordt bedoeld dat elk jaar zo exact mogelijk wordt geanalyseerd wat het verschil is tussen de door de overheid geboden GPL en de feitelijke gemiddelde personeelslast in de school. Dit gegeven wordt in een meerjarenperspectief geplaatst. Daaruit wordt door extrapolatie en rekening houdend met reeds bekende aanpassingen in de GPL door de overheid een zo goed mogelijke verwachting geformuleerd voor het overschot op de GPL in het komende schooljaar.

Daarin wordt ook meegenomen wat de gevolgen zijn van alle stijgingen in salaris per 1 augustus van het zittend personeel als gevolg van groei binnen de salarisschaal en er wordt berekend wat de gevolgen zijn van pensioneringen per 1 augustus en het terugkomen / doorschrijven van goedkope krachten.

Het netto resultaat van al deze zaken wordt verdisconteerd in de verwachting t.a.v. het overschot op de GPL in het komende jaar.

Daarmee wordt vervolgens in het Formatieplan gerekend en wordt het aantal klassen en groepen, alsmede het aantal bijzondere taken zodanig bepaald (in overleg met de PMR) dat een acceptabele personele begroting ontstaat.

Uitgangspunt daarbij was dat in een periode van groei van het leerlingenaantal een tekort acceptabel is dat overeenkomt met de mate van achterlopen van de bekostiging in de maanden augustus t/m december.

Een lastig punt hierbij blijft dat de landelijke overheid veel later dan noodzakelijk voor de planning in scholen duidelijkheid geeft over de GPL-bedragen. Hierdoor kunnen scholen soms verrast worden in positieve of negatieve zin.

In 2015 is dit systeem voor het eerst in volle omvang doorgevoerd. Bij de tussenrapportages over de uitputting van de begroting in 2015 bleek de bovenstaande methodiek goed te functioneren, want de realisaties en de daarop gebaseerde eindejaarsverwachting bleken goed in lijn met de begroting.

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

en

4.2 Risicoprofiel

Het Altena College heeft een recent geformuleerd Strategisch beleid. Er is in de school en binnen het bestuur voldoende deskundigheid om een goed strategische beleid te ontwikkelen en uit te voeren.

Verder is er voldoende deskundigheid om de meeste operationele activiteiten uit te voeren. Op enkele terreinen waaronder ICT-systeembeheer en gebouwelijke zaken wordt voor de complexere zaken extern gekwalificeerde menskracht ingeschakeld.

De financiële positie is goed te noemen. Er zijn substantiële reserves. In 2018 was er echter ook een flink tekort en ook voor de komende jaren worden negatieve resultaten voorzien.

De financiële positie is zodanig dat deze negatieve resultaten opgevangen kunnen worden.

De school gaat opbouwend vanaf 2021 profiteren van de vereenvoudiging van de bekostiging. Definitieve bedragen zijn hierbij nog niet bekend, maar uit voorlopige kentallen blijkt dat de school er opbouwend vanaf 2021 uiteindelijk ruim € 300.000 per jaar op voorruit gaat.

Verder zullen op middellange termijn de kosten van de seniorenregeling met ongeveer

€ 100.000 per jaar gaan afnemen.

Tegamen met een strak financieel beleid moet dit binnen ongeveer 5 jaar weer leiden tot een resultaat dat minimaal 0 zal zijn.

Er is een deugdelijke systematiek van financiële rapportages per kwartaal. Deze worden volgens een jaarplanning besproken met de auditcommissie van het bestuur en daarna met het hele bestuur.

Dit geldt voor de begroting, de meerjarenbegroting en de jaarrekening.

Tekens wordt bekeken of er zo ja op welke terreinen bijsturing van beleid nodig en haalbaar is.

Er is in de school en binnen het bestuur voldoende deskundigheid om dit alles uit te voeren.

Bij het beleidsvoerend vermogen en bij de gebouwelijke situatie is sprake van een zeer beperkt risicoprofiel. Het gebouw is goed onderhouden en vrij goed geïsoleerd.

Het personeelsbestand heeft op zichzelf ook geen hoog risicoprofiel.

Er is een wat merkwaardige opbouw qua leeftijd met relatief veel ouderen en veel jongeren en weinig personeelsleden van de middengeneratie. Dat heeft tot gevolg dat er veel kosten zijn van de seniorenregeling waarbij nog een behoorlijke groep profiteert van de oude riantere bapo-regeling. Maar er zijn ook veel kosten van de ouderschapsverlofregeling.

Het ziekteverzuim is anderszins al jaren laag, waardoor er geld wordt overgehouden op dit deel van de bekostiging.

De betrouwbaarheid van het personeel is ook goed te noemen evenals de sfeer onder het personeel en de betrokkenheid van een ieder. Het natuurlijk verloop is zeer laag en nauwelijks meer dan het vertrek vanwege pensioen en het minder gaan werken nadat kinderen zijn geboren.

Het enige substantiële risico wordt gevormd door de leerlingenaantallen.

Belangrijk is hierbij dat binnen het voedingsgebied van de school sprake is van een leerlingenkrimp. Daarnaast is de concurrentie met andere scholen groter geworden en is de behoorlijke mate van vanzelfsprekendheid waarmee ouders en kinderen van groep 8 uit het reguliere voedingsgebied van de school ook voor het Altena College kiezen minder geworden. Daar staat anderszins weer tegenover dat steeds meer ouders en kinderen uit groep 8 uit plaatsen die niet tot het reguliere voedingsgebied van de school behoren toch voor het Altena College kiezen. Door al deze factoren schommelt de instroom van leerlingen uit groep 8 meer dan voorheen.

Dit geheel van factoren maakt het ook moeilijker dan voorheen om leerlingprognoses op te stellen.

Een veranderend leerlingenaantal heeft onmiddellijk effect op de inkomsten van de school.

Bij een dalend leerlingenaantal is het als gevolg van allerlei cdo-afspraken en wet- en regelgeving onmogelijk om het bestand aan personeel onmiddellijk aan te passen aan de dalende inkomsten, zeker als er weinig natuurlijk verloop is. Dat is ook de reden van het tekort in 2018 en de komende jaren. Over een periode van ruim vijf jaar zal er evenwel toch een redelijke uitstroom als gevolg van pensioen optreden en (zie hierboven) een toename van inkomsten.

1. Werantwoording wettelijke taken

1.1. Goedkeuring begroting, jaarrekening, bestuursverslag en strategisch meerjarenpaan

Tijdens het verslagjaar 2018 heeft het toezichthoudend deel van het bestuur de begroting 2018, de meerjarenbegroting, de jaarrekening en het jaarverslag 2017, alsmede het inhoudelijk jaarverslag 2017-2018 met een doorloop tot 1-10-2018 goedgekeurd.

1.2. Naleving wettelijke voorschriften

Het toezichthoudend deel van het bestuur heeft vastgesteld dat het financieel beleid van bestuur en directie, de verwerving en de bestemming van middelen en de naleving door het bestuur van haar wettelijke taken en voorschriften voldoet aan de daaraan te stellen criteria van rechtmatigheid en doelmatigheid en voorts dat de kwaliteit van de instelling en haar maatschappelijk functioneren in de regio de goedkeuring kan wegdragen.

Voor de beoordeling van de rechtmatigheid heeft het toezichthoudend deel van het bestuur zich gebaseerd op het oordeel van de accountant bij de controle van de jaarstukken.

Voor de beoordeling van de doelmatigheid baseert het toezichthoudend deel van het bestuur zich enerzijds op het oordeel van de accountant en anderzijds op het eigen oordeel over de activiteiten van de school. Dat eigen oordeel is gebaseerd op de presentatie van de begroting en de tussenjaar rapportages met uitputting van de begroting die beide een substantiële mate van gedetailleerdheid bevatten.

Voorts is er blijkens het Formatieplan sprake van een beperkte overheid en daardoor extra inzet voor het primaire proces.

1.3. Omgang met code goed bestuur en afwijkingen daarvan

De Governancestructuur van de Vereniging en school voldoet aan de eisen van de recente wetgeving op dit terrein. Naast de wetgeving is er de code Goed bestuur van de VO-raad. Het bestuur hanteert deze code met de volgende uitzonderingen:

Uit de code, artikel 4:

Voor het aanvaarden van een al dan niet betaalde nevenfunctie door de bestuurder(s)

wordt vooraf goedkeuring gevraagd aan het interne toezicht. De criteria die dienen als basis

voor het interne toezicht om zijn goedkeuring aan het aanvaarden van al dan niet betaalde

nevenfuncties van de bestuurder(s) te verlenen of te onthouden, worden vastgelegd in een

reglement.

Afwijking: voor de uitvoerend bestuurder wordt dit wel toegepast, maar voor de toezichthoudende bestuursleden niet, omdat deze hun taak als vrijwilliger doen. Conform artikel 42 van de code melden toezichthoudende bestuursleden wel aan het toezichthoudend

deel van het bestuur het aanvaarden van een hoofd- of nevenfunctie, al dan niet betaald.

Verder is in het integratiebeleid onder meer het volgende vastgelegd:

Voor een bestuurslid, ledenraadslid en een lid van de schoolleiding geldt daarnaast dat hij in zijn handelen in het kader van de Vereniging en/of de school:

• **Interessaar** is aan en gericht is op het belang van de Vereniging en de school;

• **Nierkenbaar** is in verband met de functie die hij vervult binnen de Vereniging of de school;

• **Wordt** gekenmerkt door onafhankelijkheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke

vermenging wordt vermeden;

• **Responsant** is, opdat optimale werantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht hebben in zijn handelen en zijn beweegredenen daarbij;

• **Betrouwbaar** is en zich aan zijn afspraken houdt; kennis, informatie en invloed, waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt, wendt hij uitsluitend aan voor het doel, waarvoor

• **Hij** zijn gegeven;

• **Overvuldig** is, het handelen is zodanig, dat alle betrokkenen bij de Vereniging en de school op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat mogelijk verschillende belangen

• **Op** correcte wijze worden afgewogen;

• **Belangenverstrengeling** voorkomt; hij voorkomt, dat er door het verrichten van samenwerkzaamheden of andere werkzaamheden vermenging optreedt van het belang als

Bestuurslid, ledenraadslid of lid van de schoolleiding met het persoonlijk belang of dat van derden, waarmee hij banden heeft, waardoor een zuiver en objectief besluiten of handelen

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

Kengetallen financiële positie	2017 Enkelvoudig Realisatie	2018 Enkelvoudig Realisatie	2019 Enkelvoudig Prognose	2020 Enkelvoudig Prognose	2021 Enkelvoudig Prognose	2022 Enkelvoudig Prognose	2023 Enkelvoudig Prognose
Huisvestingsratio	3,97%	4,07%					
Liquiditeit (current ratio)	3,07	1,88	1,00	0,69	0,71		
Liquiditeit (quick ratio)	3,07	1,88	1,00	0,69	0,71		
Personeelslasten / Rijksbijdragen	88,92%	93,27%	93,00%	93,00%	92,37%		
Personeelslasten / Totaal baten plus financiële baten	84,73%	89,82%	89,26%	89,25%	88,66%		
Personeelslasten / Totaal lasten plus financiële lasten	84,45%	84,25%	84,95%	84,94%	84,87%		
Rentabiliteit	-0,33%	-6,61%	-5,07%	-5,07%	-4,47%		
Solvabiliteit I	0,63	0,60	0,57	0,53	0,49		
Solvabiliteit II (inclusief voorzieningen)	0,87	0,84	0,84	0,82	0,80		
Weerstandsvermogen	44,89%	40,38%	35,53%	29,83%	25,50%		

Kengetallen overig	2017 Enkelvoudig Realisatie	2018 Enkelvoudig Realisatie	2019 Enkelvoudig Prognose	2020 Enkelvoudig Prognose	2021 Enkelvoudig Prognose	2022 Enkelvoudig Prognose	2023 Enkelvoudig Prognose
Kapitalisatiefactor	0,63	0,59					
Weerstandsvermogen exclusief materiële vaste activa	29,05%	19,77%	15,17%	10,22%	6,86%		
Algemene reserve / Totaal baten plus financiële baten	13,18%	13,30%	13,26%	12,88%	10,80%		
Voorzieningen / Totaal baten plus financiële baten	17,18%	16,41%	16,30%	15,73%	16,35%		
Rijksbijdragen / Totaal baten plus financiële baten	95,28%	96,31%	95,97%	95,97%	95,99%		
Overige overheidsbijdragen en -subsidies / Totaal baten plus financiële baten	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%		
Investeringshuisvesting / Totaal baten plus financiële baten	0,00%	0,00%					
Investeringsinventaris en apparatuur / Totaal baten plus financiële baten	0,51%	4,40%					
Netto werkkapitaal / Totaal baten plus financiële baten	19,60%	9,56%	0,02%	-3,23%	-3,01%		
Beleggingen ten opzichte van eigen vermogen	14,82%	15,88%					
Contractactiviteiten / Totaal baten plus financiële baten	0,14%	0,14%	0,14%	0,14%	0,14%		
Contractactiviteiten / Rijksbijdragen	0,14%	0,15%	0,15%	0,15%	0,15%		

Controlegetallen

Controlegetallen

Vergelijkende cijfers	31-12-2018	01-01-2018 t/m	31-12-2017
EUR Bedragen: x 1	31-12-2018		
Totaal activa = Totaal passiva			
<i>Totaal van activa</i>	6.424.053		7.113.869
<i>Totaal van passiva</i>	6.424.053		7.113.869
<i>Vershil</i>	0		0
Verandering in eigen vermogen groep versus totaal resultaat			
<i>Eigen vermogen groep, mutatie gedurende de periode</i>		-628.394	
<i>Totaal resultaat</i>		-628.394	
<i>Vershil tussen verandering in eigen vermogen groep en totaal resultaat</i>		0	
<i>Eigen vermogen groep, overige mutaties</i>		0	
Mutatie liquide middelen			
<i>Mutatie op de balans</i>		-952.959	
<i>Toename (afname) van liquide middelen</i>		-952.959	
<i>Vershil</i>		0	
Aansluiting resultaat			
Totaal resultaat			
<i>Totaal resultaat</i>		-628.394	
<i>Eigen vermogen, resultaat</i>		-628.394	
<i>Vershil totaal resultaat</i>		0	
Aandeel in resultaat van deelnemingen			
<i>Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen</i>			
<i>Resultaat uit deelnemingen</i>			
<i>Vershil aandeel in resultaat deelnemingen</i>			
Resultaat aandeel van derden			
<i>Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt</i>			
<i>Eigen vermogen, resultaat</i>			
<i>Vershil resultaat aandeel van derden</i>			
Aansluiting afschrijvingen			
Aansluiting afschrijvingen op lasten			
<i>Afschrijvingen van immateriële vaste activa</i>			
<i>Afschrijvingen van materiële vaste activa</i>		201.314	
<i>Totaal afschrijvingen IVA + MVA</i>		201.314	
<i>Waardeverminderingen van immateriële vaste activa</i>			
<i>Waardeverminderingen van materiële vaste activa</i>			
<i>Totaal van afschrijving, herwaardering en waardevermindering, IVA + MVA</i>		201.314	
<i>Afschrijvingen</i>		201.314	
<i>Vershil</i>		0	
Afschrijvingen mutatie in kasstroom			
<i>Afschrijvingen van immateriële vaste activa</i>			
<i>Afschrijvingen van materiële vaste activa</i>		201.314	
<i>Aanpassingen voor afschrijvingen</i>		201.314	

Toelichtingen op de controlegetallen

01-01-2018 t/m

31-12-2018

Enkelvoudig

Toelichting verschillen

N.V.T.